

374.019

ด ๒๒๗ ค

๗-๕

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4
ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุตรดิตถ์

ปริญญาโท

ของ

สำราญ คำพรม

11 พ.ค. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาทอานันท์

กุมภาพันธ์ 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178749

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
..... ประธาน

..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและการแนะนำอย่างดียิ่งจาก
อาจารย์ ดร. เสาวนีย์ เสนาสุ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลักตาวัลย์ หวังพานิช
กรรมการ และอาจารย์สมปอง ภูวรางกูร ผู้วิจัยฯ ซึ่งในความกรุณา และขอกราบขอบพระคุณ
อย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็น
กรรมการสอบปากเปล่า และรองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. ปฐม นิคมานนท์ อาจารย์ ดร. ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยสุวรรณ อาจารย์กฤษณา ตติยรัตนานนท์
อาจารย์ศุภพงษ์ ประภาศิริ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัยเรื่องนี้ด้วยอัธยาศัย
อันดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ อาจารย์ ดร. ประสาน
ปิ่นกุ่มภีร์ อาจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสุวรรณ อาจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี อาจารย์ ดร.
ทวี นาคบุตร อาจารย์อรุณรักษ์ พ่วงผล อาจารย์สมพงษ์ พงษ์กิล อาจารย์สมคิด พรหมสุข
อาจารย์สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ และอาจารย์สมปอง ภูวรางกูร ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นผู้
เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์ปรีชา ขำเพชร อาจารย์สำเร็จ เรือนอินทร์ อาจารย์พิเชฐ
โพธิ์วิจิตร อาจารย์เก็บ ศรีสง่า และอาจารย์คมสัน พลศรี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งทาง
ด้านกำลังกายและกำลังทรัพย์ ตลอดจนได้ให้คำแนะนำปรึกษาและเป็นเพื่อนที่ดีคอยให้กำลังใจ
ตลอดมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์เล็ก รัตนสุลังค์ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุตรดิตถ์
ที่ได้ให้ความเมตตาอนุญาตให้ผู้วิจัยศึกษาต่อ หากไม่แล้วผู้วิจัยคงไม่มีโอกาสได้ศึกษาและทำงาน
วิจัยเรื่องนี้เป็นแน่

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุมาลย์ กุศลสารทูล ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดอุตรดิตถ์ อาจารย์ศรีประพันธ์ จิรนนทพัตติ อาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการศึกษาสาย
สามัญศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุตรดิตถ์ ครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่ ครูสอนและนักศึกษา
ผู้ใหญ่ ในโรงเรียนผู้ใหญ่ของจังหวัดอุตรดิตถ์ทุกโรงที่ได้ให้ความกรุณาอำนวยความสะดวกใน

การเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายที่ผู้วิจัยขอที่จะกล่าวถึงมีได้คือ คุณอรุณ คำพรม ภรรยาของผู้วิจัย ผู้ซึ่งได้
ให้กำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์ ด้วยดีตลอดมา ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการ
ทำปริญญาโท และช่วยดูแลครอบครัวให้ราบรื่นอบอุ่นตลอดเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาอยู่

คุณย่าและพี่มีอยู่ข้างในปริญญาโทนี้ ผู้วิจัยขอแนะนำคารวะบูชาพระคุณ คุณพ่อคุณแม่
คุณครู อาจารย์ และผู้ให้อุปการะคุณต่อผู้วิจัยทุกท่าน

สำราญ คำพรม

กุมภาพันธ์ 2528

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4	11
ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	16
แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	34
3 วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย	35
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
ค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้านตามทัศนคติของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	45

เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	
เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และ	
ผู้บริหาร	47
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	59
กลุ่มตัวอย่าง	59
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	60
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะทั่วไป	68
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	76

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนที่เปิดทำการสอนศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 จำนวน 19 โรงเรียน	36
2 จำนวนผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	37
3 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
4 ค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และ ผู้บริหาร	46
5 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการเรียน การสอนตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	48
6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ ในการจัดการเรียนการสอน	49
7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ตามทัศนะของ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	50
8 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้าน มนุษยสัมพันธ์	51
9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	52

10	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความ เป็นประชาธิปไตย	53
11	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกท่าทาง ตามทัศนะของ ผู้เรียนผู้สอนและผู้บริหาร	54
12	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิก- ท่าทาง	55
13	วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและ คุณธรรมตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	56
14	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้าน ความประพฤติและคุณธรรม	57

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคม ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงนิพนธ์ถึงความสำคัญของการศึกษาไว้ตอนหนึ่งความว่า "การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ประโยชน์จากการเข้าเรียน เรียนหนังสือจนอ่านออก เขียนได้ และมีความรู้พิเศษในสาขาต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับว่า มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่หาเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัวเพื่อช่วยบุคคลอื่น ๆ เป็นส่วนรวมอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนต่อสังคม" (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2525 : 36)

การศึกษาที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคมดังกล่าวนี้มีหลายประเภทด้วยกัน ตามที่ สุนทร โคตรบรรเทา แบ่งไว้พอสรุปได้ 3 ประเภทด้วยกันคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (สุนทร โคตรบรรเทา 2524 : 16 - 20)

การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) คือการศึกษาที่จัดอยู่ในโรงเรียนและสถานศึกษาทั่วไป มีเวลาเรียน มีหลักสูตรที่แน่นอน มีลำดับชั้นและขั้นตอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลซึ่งเป็นระดับต่ำสุดไปจนถึงชั้นสูงสุด คือ ระดับอุดมศึกษา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Nonformal Education) คือกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากที่จัดอยู่ในโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ อาจจัดเป็นกิจกรรมต่างหากหรือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น เพื่อมุ่งให้ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่มีความรู้ทักษะ และมีทัศนคติในการประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของประเทศ

การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Education) คือการศึกษาที่ผู้เรียนเรียนรู้เองจากธรรมชาติ และสภาพสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้เองโดยไม่ตั้งใจ หรือไม่มีใครจัดหรือกำหนดให้สุดแล้วแต่เหตุการณ์ และสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือ

หนังสือพิมพ์ พังวิทย์ คูโทรทัศน์ การพูดคุยกับคนอื่น การสังเกตและเหตุบังเอิญอื่น ๆ

การศึกษาทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวมานั้น การศึกษานอกระบบโรงเรียนนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการที่จะช่วยพัฒนาคนและพัฒนาสังคม เพราะการศึกษาประเภทนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งมีประมาณ 80 % อยู่ในระบบโรงเรียน ประชากรเหล่านี้กระจายกันอยู่ตามชนบททั่วประเทศไทย ซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา แม้ว่ารัฐบาลจะจัดการการศึกษาให้เขาเหล่านี้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งคนส่วนน้อยประมาณ 20 % เท่านั้นจะมีโอกาสได้เรียน และคนที่มีโอกาสได้เรียนนี้ส่วนมากมีฐานะร่ำรวย (ปทุม นิคมานนท์ 2522 : 70 - 75) ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การศึกษาในระบบโรงเรียนนี้มีข้อจำกัด และข้อบกพร่องมากมาย ดังที่ เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ 2521 : 4 - 12) ได้กล่าวไว้ดังนี้

ก. การศึกษาในระบบโรงเรียนก่อให้เกิดการได้เปรียบสำหรับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี มีโอกาสได้ไต่เต้าขึ้นไปมีบทบาททางสังคมและการเมือง เพราะคนที่มีเศรษฐกิจและสังคมดีย่อมมีโอกาสดีมากกว่าคนยากจน

ข. การศึกษาในระบบโรงเรียน ได้กลายเป็นกลไกในการสอบคัดเลือกผู้เข้าเรียนจากชั้นหนึ่งไปสู่อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งผู้ที่สอบเข้ามาได้นั้นส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี ส่วนคนยากจนนั้นมีโอกาสได้น้อย

ค. การศึกษาในระบบโรงเรียนให้ความรู้ที่กำหนดไว้อย่างแถบ โดยเน้นในเรื่องเนื้อหาของวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสำคัญ

ง. การศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถจะขยายเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากร จึงทำให้คนเบียดจวนมากพลาดโอกาสในการศึกษา

จ. การศึกษาในระบบโรงเรียนเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง และไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน สังเกตเห็นว่าคนเรียนจบไปแล้วไม่มีงานทำ และมีจำนวนไม่น้อยที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือกลายเป็นผู้ล้มหนังสือ

ฉ. การศึกษาในระบบโรงเรียนก่อให้เกิดการแตกแยกในเรื่องของชนชั้น เช่น มีการสอบคัดเลือก หรือใช้อภิสิทธิ์ในการฝากเด็กเข้าเรียน

จะเห็นได้ว่าการศึกษาระบบโรงเรียนนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชากรในทางการศึกษาให้เท่าเทียมกันได้ นอกจากนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนเท่านั้นที่จะส่งเสริมให้ประชากรภายในประเทศ ได้มีโอกาสเท่าเทียมในทางการศึกษา และเอื้ออำนวยให้ผู้ที่อยู่ในและนอกระบบโรงเรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ตามกำลังความสามารถของตน

ด้วยความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนี้เอง รัฐจึงได้บรรจุการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ในส่วนที่ว่าด้วยนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 ความว่า

1. เร่งจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้มีคุณภาพ และปริมาณมากยิ่งขึ้น ให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการสร้างทักษะให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และประกอบธุรกิจ เป็น

2. ระดมทรัพยากรต่าง ๆ จากท้องถิ่น รัฐ และเอกชน มาใช้ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้มากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และท้องถิ่น โดยยึดหลักความพร้อม และการประหยัดเพื่อจะได้จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง และเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

3. จัดการศึกษานอกโรงเรียนให้ประสานเสริมสร้างและต่อเนื่องให้เพียงพอกับสิ่งที่การศึกษาในระบบโรงเรียนได้สร้างความรู้พื้นฐานไว้ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีแหล่งวิทยากรและนันทนาการในรูปต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ทักษะและความเพลิดเพลิน

4. ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อมวลชนให้มีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ เป็นสื่อในการถ่ายทอดค่านิยม เจตคติที่ดี ตลอดจนภาษา ศิลป วัฒนธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วางมาตรฐานให้สื่อมวลชนจัดรายการ และผลิตวัสดุรายการเพื่อการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2524 : 247)

ในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามความจำเป็น และความสำคัญดังกล่าวมานั้น มีกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลายประเภทที่จัดขึ้น เพื่อตอบสนอง

ความต้องการของกลุ่มประชากร ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อยตามเนื้อหาวิชาได้ 3 ประการ คือ

1. ประเภทสายสามัญ หมายถึง กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จัดสำหรับประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพื่อให้มีความรู้ในวิชาสามัญสำหรับเป็นรากฐานในการดำรงชีวิต และศึกษาหาความรู้ในระดับสูงขึ้น กิจกรรมการศึกษาประเภทนี้ได้แก่ การศึกษาผู้ใหญ่ที่เทียบเท่าสายสามัญในโรงเรียนภาคปกติระดับประถมและมัธยมศึกษา ได้แก่ การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 1 - 5 และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่นกรมราชทัณฑ์ กรมประชาสัมพันธ์ และในหน่วยทหาร เป็นต้น

2. ประเภทสายอาชีพ การศึกษานอกระบบโรงเรียนสายอาชีพที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่มาก มีทั้งหลักสูตรระยะสั้นตั้งแต่ 5 - 10 ชั่วโมง ไปจนถึงหลักสูตรระยะยาว 100 - 300 ชั่วโมง และบางวิชาเป็นหลักสูตรหนึ่งปี หรือมากกว่านั้นก็มี วิชาชีพที่เปิดสอนสามารถแบ่งออกเป็นประเภทได้สี่กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

2.1 วิชาชีพด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ วิชาช่างกลโรงงาน ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม ช่างโลหะ ฯลฯ

2.2 วิชาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงไก่ ฯลฯ

2.3 วิชาชีพด้านคหกรรม ได้แก่ ช่างเสริมสวย และตัดผม ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ทำอาหาร และขนม การประดิษฐ์ดอกไม้ ช่างศิลป์ ฯลฯ

2.4 วิชาชีพด้านธุรกิจ ได้แก่ วิชาพิมพ์ดีด การบัญชี วิชาเลขานุการ ภาษาต่างประเทศ ฯลฯ

3. ประเภทความรู้ทั่วไป กิจกรรมการศึกษาประเภทนี้มีขอบข่ายที่กว้างขวางมาก เป็นกระบวนการที่ให้การศึกษากับประชาชนตามความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เช่นการให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง หรือความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อ

การดำรงชีวิตประจำวัน กิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มสนใจในลักษณะต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียนเหล่านี้ เป็นต้น (สุนทร โคตรบรรเทา 2525 : 152 - 155)

กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมานั้น กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นับว่ามีความจำเป็นและมีความสำคัญประเภทหนึ่ง เพราะการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 เป็นการศึกษาที่จัดหลักสูตรต่อเนื่องจากการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ชั้นพื้นฐานเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติได้มีโอกาสแสดงหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของตนที่จะได้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถและความสนใจของตน ในกระบวนการเรียนการสอนก็มีลักษณะที่ยืดหยุ่นไม่เป็นกฎตายตัวเหมือนกับการศึกษาในระบบโรงเรียน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากในภาวการณ์ปัจจุบัน

ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ดำเนินไปด้วยดีและบรรลุเป้าหมายได้ก็คือ "ครู" เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก การที่ผู้เรียนจะสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนหรือทเรียนมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกรักนึกคิดของผู้เรียนที่มีต่อคุณลักษณะหรือบทบาทของผู้สอนเป็นสำคัญ (เอนกกุล กวีแสง 2525 : 180 - 110) โดยเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้วยแล้ว คุณลักษณะ และอิทธิพลของครูมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่มาเรียนศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 เป็นผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งตามปกติแล้วผู้ใหญ่ย่อมจะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากเด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น ผู้ใหญ่จะเข้าใจในตนเองได้ดีกว่าเด็ก มีประสบการณ์มากกว่า มีความพร้อมดีกว่า และเห็นคุณค่าของเวลามากกว่าเหล่านี้ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ใหญ่จะมีความแตกต่างจากเด็กในลักษณะดังกล่าวแล้วผู้ใหญ่ยังมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้เช่นกัน เช่น สมองเฉื่อยชา สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยชัด และหูเสื่อมประสิทธิภาพในการรับฟัง ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นมากในวัยผู้ใหญ่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ 2524 : 19)

ด้วยความแตกต่างในหลาย ๆ ลักษณะของการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อการศึกษาประเภทอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนดังได้กล่าวมาแล้ว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงมีนโยบายกำหนดให้ผู้ที่จะมาทำหน้าที่เป็นครูสอนในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ได้ผ่านการอบรมเสียก่อน เพื่อจะได้เรียนรู้ และเข้าใจในลักษณะของการศึกษาผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยของ วีระชัย มีชอบธรรม ในปีพุทธศักราช 2519 พบว่า ปัญหาสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในประเทศไทยก็คือ "ครูสอน" เพราะครูที่สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เป็นครูที่เคยสอนในโรงเรียนภาคกลางวันมาก่อน เมื่อสอนกลางวันมาทั้งวันแล้วต้องมาสอนในกลางคืนอีกจึงทำให้ขาดความกระตือรือร้นที่จะสอน ประกอบกับผู้สอนเคยชินกับการสอนเด็ก เมื่อมาสอนผู้ใหญ่จึงขาดความรู้ความเข้าใจในตัวผู้ใหญ่ และใช้วิธีการสอนเหมือนตนเคยสอนเด็ก แม้ว่าผู้ที่มาสอนผู้ใหญ่จะได้ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วก็ตาม แต่ยังคงปรากฏว่าผู้สอนยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก สิ่งนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน และในที่สุดก็ไม่มาเรียน (วีระชัย มีชอบธรรม 2519 : 85)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมาแล้ว ประกอบกับจังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดหนึ่งในจำนวน 38 จังหวัด ที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในเขตพื้นที่ยากจนตามแบบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) และจังหวัดอุดรธานีก็เพิ่งได้รับอนุญาตให้จัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนขึ้นมาใหม่เพื่อสนองนโยบายตามแผนพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ว่าควรจะเป็นอย่างไร โดยศึกษาตามทัศนคติของกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุดรธานี เพื่อจะได้นำผลของการศึกษานั้นไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะของผู้สอนให้สอดคล้องกับทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในจังหวัดอุดรธานีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบว่า ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แต่ละด้านแตกต่างกันหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนแต่ละด้าน ซึ่งจะ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งเพื่อนำไปประกอบ เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับที่ 3 - 4
2. ผลการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ทราบถึงความคาดหวังของบุคลากรกลุ่มต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมบุคลากร หรือครูที่จะไปทำการสอนในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ที่นำมาวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน
 - 1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์
 - 1.3 ด้านความเป็นประชาธิปไตย
 - 1.4 ด้านบุคลิกท่าทาง
 - 1.5 ด้านความประพฤติ และคุณธรรม

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน ผู้เรียน 251 คน ผู้สอน 54 ผู้บริหาร 10 คน รวม 315 คน ซึ่งสุ่มมาโดยวิธีสุ่มตามระดับชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม ซึ่งแบ่งเป็น

3.1.1 ผู้เรียน

3.1.2 ผู้สอน

3.1.3 ผู้บริหาร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน

3.2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์

3.2.3 ด้านความเป็นประชาธิปไตย

3.2.4 ด้านบุคลิกท่าทาง

3.2.5 ด้านความประพฤติ และคุณธรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษานี้มีความเข้าใจตรงกันจึงให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษานี้ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ หมายถึง การศึกษานอกระบบที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางเกษตรแผนใหม่ และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยเพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้นมีฐานะการเงินมั่นคง มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีความรับผิดชอบด้านหน้าที่พลเมือง และสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

2. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 หมายถึง ระดับการศึกษาที่กรมการศึกษาออกโรงเรียนลำดับขั้นเทียบเท่ากับการศึกษาในระบบโรงเรียนชั้นประโยคประถมศึกษาปีที่ 6

3. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 หมายถึง ระดับการศึกษาที่กรมการศึกษาออกโรงเรียนลำดับขั้นเทียบเท่ากับการศึกษาในระบบโรงเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3)

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะท่าทาง ยุติสนัยหรือพฤติกรรมของผู้สอน ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติ และเป็นคุณลักษณะที่ดีของผู้สอนและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะด้านบุคลิกท่าทาง และคุณลักษณะด้านความประพฤติ และคุณธรรม

4.1 คุณลักษณะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนแสดงออกเพื่อกระตุ้น ถ่ายทอด แนะนำ หรือหาวิธีการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การรู้จักใช้อุปกรณ์การสอน การเตรียมการสอนอย่างดี ฯลฯ

4.2 คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน เกิดความร่วมมือประสานงานด้วยความเต็มใจ มีความรักใคร่เห็นอกเห็นใจ เช่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ มีความรักช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ฯลฯ

4.3 คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาอย่างเอื้ออำนวยต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตย เช่น มีความรับผิดชอบ มีใจกว้างที่จะรับฟังความคิดเห็นที่ต่างไปจากของตน เคารพในมติของส่วนรวม มีวินัยในตนเอง เชื่อหลักเหตุผล แก้ปัญหาด้วยวิธีมีเหตุผล

4.4 คุณลักษณะด้านบุคลิกท่าทาง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น กิริยาท่าทาง การแต่งกาย ความร่าเริงแจ่มใส ฯลฯ

4.5 คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกหรือประพฤติตนอย่างมีระเบียบแบบแผน อยู่ใ้การรอบธรรมเนี่ยมของสังคมอันเป็นที่ยอมรับทั่วไป เช่น มีความกตัญญูทวาทต่อผู้มีพระคุณ มีจิตใจ โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

5. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
6. ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ปีการศึกษา 2527
7. ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ในโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อความสะดวกในการศึกษาและทำความเข้าใจให้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการ ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นอ่านออกเขียนได้ การศึกษาผู้ใหญ่ระดับนี้มุ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียน ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติได้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม อัน จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และสามารถปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนให้สอดคล้องและ เหมาะสมกับภาวะของสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นี้มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจซึ่ง อุดม เขยกิจวงศ์ ได้กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นั้นเริ่มจาก กรมสามัญศึกษาโดยกองการศึกษาผู้ใหญ่ (ปัจจุบันคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน) ได้ ดำเนินการโครงการทดลองเพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 สาเหตุที่เริ่มโครงการทดลองนี้ก็เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า หลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้นยังไม่สนองความต้องการของสังคม และไม่สนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการ ศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 เสียใหม่เรียกว่า หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โดยให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน (อุดม เขยกิจวงศ์ 2523 : 111)

สุนทร โคตรบรรเทา ได้กล่าวว่า จากความสำเร็จของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ขั้นพื้นฐาน (เทียบเท่า ป.4) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ขยายการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จใน
ระดับที่สูงขึ้นหรือเรียกว่าขั้นต่อเนื่องโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ขึ้น ซึ่งโครงการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการปรับปรุงหลักสูตร
การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ซึ่งใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2511 และ 2512 ให้
ทันสมัยและเหมาะสมยิ่งขึ้น หลักสูตรนี้ใช้ระยะเวลาเรียน $1\frac{1}{2}$ ปี โดยไม่นับภาคฤดูร้อน
(สุนทร โคตรบรรเทา 2523 : 61 - 64)

สำหรับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นั้น กรมการศึกษา
นอกโรงเรียนได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย และหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร
ไว้ดังนี้

1. หลักการ

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีหลักการที่สำคัญดังนี้

- 1.1 เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบ
โรงเรียนภาคปกติได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพตามความ
สามารถ และความสนใจ อันเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น
- 1.2 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้จากการเรียน
ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับ
การเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่
- 1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่แต่
ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้
- 1.4 เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริตของพลเมือง
ดีในระบอบประชาธิปไตย

2. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน
รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดคือข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อม และข้อมูลเกี่ยวกับวิชาการ

3. หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ได้แยก รายละเอียดไว้ดังนี้

3.1 การเรียนการสอน

3.1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดคนเนื้อหาในแต่ละบทเรียน มีการยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างวิชาให้มากที่สุด

3.1.2 ผู้สอนใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ วิธีการสอนนั้นใช้การสอนแบบแก้ปัญหาค้นคว้า อภิปรายและทำงานเป็นกลุ่ม

3.1.3 ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาค- วิชาการและภาคปฏิบัติ

3.2 เวลาเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่จะเปิดสอนใน ระดับที่ 3 สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 2 คาบ ระดับที่ 4 สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 3 คาบ นักศึกษาจะต้องมีเวลาเรียนในระดับที่ 3 ไม่เกิน ภาคเรียนละ 12 หน่วยกิต ระดับ 4 ไม่เกินภาคเรียนละ 18 หน่วยกิต และต้องมีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่า 3 ภาคเรียน (ไม่นับภาคฤดูร้อน) จึงจะมีสิทธิ์ขอรับใบประกาศนียบัตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 3 - 4 ได้

ภาคเรียนที่หนึ่ง

เปิดเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม

ปิดเรียน วันที่ 11 ตุลาคม

ภาคเรียนที่สอง

เปิดเรียน วันที่ 11 พฤศจิกายน

ปิดเรียน วันที่ 1 เมษายน

ภาคฤดูร้อน

เปิดเรียน

วันที่ 1 เมษายน

ปิดเรียน

วันที่ 1 พฤษภาคม

เรื่องกำหนดเวลาเรียนนี้สถานศึกษาใดที่จะกำหนดเวลาเรียนให้ต่างไปจากที่กำหนดไว้นี้ต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นราย ๆ ไป

3.3 หน่วยกิต

รายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นี้ ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ

3.3.1 วิชาสามัญ การกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้ถือเกณฑ์ว่า วิชาที่มีค่า 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 1 ภาคเรียน คาบเรียนละ 50 - 60 นาที

3.3.2 วิชาชีพ การกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้ถือเกณฑ์ว่า วิชาที่มีค่า 1 หน่วยกิต หมายถึง วิชาที่ใช้เวลาเรียน $1\frac{1}{2}$ คาบต่อสัปดาห์เป็นเวลาเรียน 1 ภาคเรียน หรือนับเวลารวมกัน 30 ชั่วโมง

3.3.3 ภาคฤดูร้อน มีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของวิชาที่เปิดสอนในภาคฤดูร้อนจะต้องเป็น 5 เท่า ของภาคปกติ (ไม่เกิน 6 หน่วยกิต)

3.4 วิชาบังคับและวิชาเลือก

ผู้ที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 จะต้องเรียนวิชาบังคับที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร รวม 19 หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกอย่างน้อย 11 หน่วยกิต (สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ - สามเณรให้เรียนวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามัญไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต)

สำหรับผู้ที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 จะต้องเรียนวิชาบังคับที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตร รวม 23 หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกอย่างน้อย 27 หน่วยกิต (สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ - สามเณรให้เลือกสามัญไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต)

3.5 ข้อกำหนดวิชาชีพ

วิชาชีพที่เรียนให้ได้หน่วยกิตตามหลักสูตรนี้อาจจะเป็นวิชาเดียวหรือหลายวิชารวมกัน โดยจัดสอนในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาชีพและกลุ่มสนใจ ซึ่งจัดตามหลักเกณฑ์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือจัดสอนในสถานศึกษาอื่น สถานฝึกงาน อาชีพ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระซึ่งกรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัดรับรองตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าด้วย การให้นักเรียนนักศึกษาหาความรู้ จากแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการ พ.ศ. 2523

ในกรณีที่เลือกเรียนวิชาชีพที่เปิดสอนในสถานศึกษาหรือสถานฝึกงานอาชีพแหล่ง วิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระซึ่งมีได้ อยู่ในความรับผิดชอบของ โรงเรียนผู้ใหญ่ที่ตนเป็นนักศึกษาประจำ เพื่อจะนำผลการเรียนมาเทียบหน่วยกิต ให้นักศึกษา ขอความเห็นชอบจากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ตนเป็นนักศึกษาประจำเสียก่อน เมื่อได้รับความเห็นชอบ แล้วจึงมีสิทธิสมัครเข้าเรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ๆ ได้ และเมื่อเรียนจบแล้วให้นำ ผลการเรียนมาแสดงต่อโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ตนเป็นนักศึกษาประจำ เพื่อบันทึกลงในทะเบียนสะสม ไว้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยกิตที่กำหนด การเรียนวิชาชีพเป็นรายวิชาบังคับและวิชาเลือกดังกล่าว ให้นักเรียนสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นพระภิกษุ - สามเณร

3.6 การประเมินผล

การประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นั้นให้เป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พุทธศักราช 2522

3.7 เกณฑ์การจบหลักสูตร

ผู้ที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 19 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ - สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกอย่างน้อย 14 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้ที่เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 23 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ - สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 20 หน่วยกิตและวิชาเลือกอย่างน้อย 30 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่สอบไล่ได้ในระบบโรงเรียนหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2526 : 22 - 34)

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นี้มีปัจจัยสำคัญอีกอันหนึ่งซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นพิเศษนั่นก็คือ ลักษณะของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้รู้และนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาค้นคว้าและแสดงทัศนะไว้มากมาย

โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์และสมจิตร์ สร้อยสุรียา ได้ให้ความหมายของคำว่า "ผู้ใหญ่" ในแง่ของสังคมศาสตร์ว่า ผู้ใหญ่ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่อย่างผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดทั้งมีความรู้สึกสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและพฤติกรรมที่เขาได้กระทำนั้นเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพเพื่อตนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควร (โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์ และสมจิตร์ สร้อยสุรียา 2525 : 91)

อุ้นตา นพคุณ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับผู้ใหญ่ไว้ว่า "ผู้ใหญ่" นั้นเป็นการยากที่จะจำกัดความลงไปให้ชัดเจน เช่น ในด้านกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า บุคคลจะบรรลุนิติภาวะได้เมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ ส่วนสิทธิเกี่ยวกับการสมรส ชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หรือในทางการศึกษาผู้ใหญ่บางโครงการก็กำหนดว่า ผู้ใหญ่จะมีสิทธิ์เข้าเรียนจะต้องอายุ 14 ปีบริบูรณ์ หรืออย่างเข้าปีที่ 15 (อุ้นตา นพคุณ 2527 : 29)

ส่วน สุนทร สุนันท์ชัย ได้สรุปค่านิยมของคำว่า "ผู้ใหญ่" ในทางการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ว่า ผู้ใหญ่คือ ผู้ที่ย่างเข้าสู่ช่วงของชีวิตที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อคนอื่นและเป็นที่ยอมรับของชุมชนนั้น ๆ (สุนทร สุนันท์ชัย 2523 : 1 - 2)

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ กล่าวถึงลักษณะของผู้ใหญ่ว่าแตกต่างจากเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

ในด้านร่างกาย ผู้ใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม เช่น ตา หู คอและจมูก อวัยวะเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพในการใช้งานสู้เด็กไม่ได้ นอกจากประสิทธิภาพของตา หู คอ และจมูกจะใช้งานไม่ได้เต็มที่แล้วโรกภัยไข้เจ็บมักจะเบียดเบียนอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้ใหญ่มาก

ในด้านอารมณ์ ผู้ใหญ่จะมีอารมณ์ที่มั่นคงมากกว่าเด็ก เมื่อผู้ใหญ่เปลี่ยนสภาพมาเป็นผู้นั่งฟังเหมือนเด็กในชั้นเรียน นานเข้าจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ครูผู้สอนควรระวังเป็นพิเศษ

ในด้านสังคม ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก เมื่อผู้ใหญ่เข้ามาเรียนในโรงเรียน ผู้ใหญ่ ถ้าบรรยายภาคในการเรียนไม่ส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อการเรียนของเขาแล้วผู้ใหญ่จะเกิดความเบื่อหน่ายได้เช่นกัน (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ ม.ป.ป. : 28 - 32)

กิดส์ (Kidd, 1973 : 38 - 50) กล่าวว่า การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจิตวิทยาของผู้ใหญ่ที่มหาวิทยาลัยโตรอนโต ทำให้ทราบถึงสมมุติฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่คือ

1. ช่วงชีวิตของผู้ใหญ่ (The Life Span) ในช่วงชีวิตของผู้ใหญ่มีปัญหาต่าง ๆ นานาเกิดขึ้นเสมอ ซึ่งปัญหาเหล่านั้นทำให้ผู้ใหญ่มีความสามารถทางการศึกษาต่อยกว่าวัยหนุ่ม ปัญหาที่ว่านั้นได้แก่

1.1 การไม่ได้ใช้สมองหรือความคิดหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าไม่ได้นำออกมาใช้บ่อย ๆ ก็จะทำให้ลืมสิ่งนั้น ๆ ไปหรือเกิดความเฉื่อยชา

1.2 โรกภัยไข้เจ็บ โรกภัยไข้เจ็บเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้ใหญ่มาก

1.3 การขาดความสนใจ ผู้ใหญ่มักจะคิดว่าวัยของตนเองนี้มากเกินไปที่จะเรียนอะไรได้อีกแล้วจึงขาดความสนใจและเกิดความห่อถอกในที่ที่สุด

2. การเปลี่ยนแปลงบทบาท (Changes in Roles) ในวัยผู้ใหญ่จะเกิดความสับสนในเรื่องของการแสดงบทบาทของตน เช่น เมื่ออยู่ในกลุ่มของคนหนุ่มสาว หรือวัยรุ่นส่วน ๓ หรือในกลุ่มผู้ใหญ่ด้วยกัน แต่อยู่กับคนละสถานภาพ

3. วุฒิมาร (Maturation) ในช่วงผู้ใหญ่ที่ความเจริญเติบโตในด้านวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ สูงมากกว่าเด็กเพราะวัยนี้สามารถควบคุมตนเองให้อยู่เหนืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมได้ไม่เหมือนเด็ก

4. ประสบการณ์ของผู้ใหญ่ (Adult Experience) ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก และประสบการณ์ของผู้ใหญ่นี้จะแตกต่างกันออกไป กล่าวได้ว่าประสบการณ์ของผู้ใหญ่นี้มีประโยชน์มากต่อการเรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ส่วนมากจะเรียนรู้ด้วยตนเองเกือบจะพูดได้ว่า เรียนด้วยตนเองตลอดชีวิตนับตั้งแต่ เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เรียนรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. เวลา (Time) ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่นักการศึกษาจะลืมไม่ได้ นั่นก็คือ "เวลา" ผู้ใหญ่จะรู้คุณค่าของเวลามากจะเน้นการที่เขาได้มาเรียนโดยไม่ได้อะไรกลับไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้วผู้ใหญ่ก็จะเกิดความหือถอยและจะไม่มาเรียนอีกต่อไป

ณรงค์ และ ปรียานุช จริยาวิธานนท์ ได้กล่าวว่า ในวัยผู้ใหญ่นี้เป็นช่วงอายุที่มีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงมาก ในช่วงวัยดังกล่าวนี้มีผู้ใหญ่ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดถี่ถ้วนมาก เพราะผู้ใหญ่เป็นวัยที่สลับซับซ้อน

อย่างไรก็ตามนักการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งสองท่านได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านสรีระและด้านจิตวิทยา โดยสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านสรีระ (Physical Changes)

1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านสายตา (Vision) ความสามารถในการมองเห็นจะค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุ 18 - 42 ปี ต่อจากนั้นจะมีอัตราการลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงอายุ 55 ปี จากนั้นก็จะค่อย ๆ ลดลง

1.2 การเปลี่ยนแปลงในด้านการได้ยิน (Hearing) ความสามารถในการรับฟังมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาก ปกติประสิทธิภาพในการรับฟังของคนจะอยู่ในขีดสูงสุดเมื่ออายุระหว่าง 10 - 15 ปี ต่อจากนั้นจะมีอัตราการลดลงอย่างสม่ำเสมอจนถึงอายุ 65 ปี

1.3 การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ทางร่างกาย (Physical Changes) ในวัยผู้ใหญ่ความเจริญเติบโตของเซลล์ (Cell) เริ่มช้าลง ความเคลื่อนไหวทางร่างกายหรือความคล่องตัวก็ช้าลง นอกจากนี้ การลดหย่อนหรือการตีบตันของระบบประสาททำให้อวัยวะต่าง ๆ เกิดการเสื่อมประสิทธิภาพไปด้วยเมื่ออายุมากขึ้นความคล่องตัวจะลดลง โดยอัตราความคล่องตัวจะค่อย ๆ ลดลงระหว่าง 20 - 60 ปี หลังจากนั้นก็จะลดลงมาก ส่วนความสามารถในการทำงานจะลดลงตามอายุ เช่น อายุ 77 ปี ความสามารถในการทำงานจะลดลงเหลือเพียง 50% ของอายุ 37 ปี

2. ด้านจิตวิทยา (Psychological Changes)

2.1 การเปลี่ยนแปลงในด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ความสามารถในการด้านสติปัญญาของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์ทางการศึกษา และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการเรียนรู้จะสูงสุด อายุระหว่าง 20 - 25 ปี จากนั้นจะลดลงประมาณ 1% ในทุก ๆ ปี

2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านความสนใจและเจตคติ ธอร์นไคค์ได้สรุปความสนใจของผู้ใหญ่ว่า อัตราความสนใจของผู้ใหญ่จะลดลงเล็กน้อยเมื่ออายุ 20 - 50 ปี ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดทางสรีระ ในผู้สูงอายุจะมีสภาพร่างกายไม่พร้อม เกิดความรู้สึกกลัวความผิดหวังมากกว่าเด็กหนุ่ม แต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างในเรื่องนี้ ธอร์นไคค์ สรุปว่ามีใช่เป็นปัญหาที่สำคัญ ผู้ใหญ่อาจจะมีความสนใจ ความพอใจ และความสามารถในการทำงานได้เท่าเทียมกับเด็กหนุ่มถ้าหากมีแรงจูงใจหรือมีแรงกระตุ้นและให้รางวัล (ดรงค์ จรรย์วิทยานนท์ และ ปรียานุช จรรย์วิทยานนท์ 2526 : 5 - 25)

ศุภร ศรีแสน ได้กล่าวถึงสาเหตุบางประการที่ทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตลอดถึงการสอนผู้ใหญ่ไม่บังเกิดผลดีเท่าที่ควร คือ

1. ความเฉื่อยชาที่ถอยในการเรียนของผู้ใหญ่เพราะเหตุที่ออกจากโรงเรียนไปนานแล้ว
2. มีความอายที่มาร่วมเรียนกับผู้ที่มีความรู้มากกว่า

3. ไม่แน่ใจว่าตนเองจะเรียนได้และมองไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนกลัวว่าจะเสียเวลา
4. ขาดแรงจูงใจที่จะเรียน
5. มีความกลัวสังคมจะไม่ยอมรับนับถือ
6. มีมก้อยคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ
7. มีความเกรงกลัวว่าจะพบปัญหายาก ๆ
8. จะหลีกเลี่ยงปัญหายาก ๆ
9. จะใช้วิธีแก้ปัญหาคำต่าง ๆ ด้วยวิธีง่าย ๆ และเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ด้วยความไม่มั่นใจ เพราะขาดทักษะและประสบการณ์
10. ไม่กระตือรือร้นที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ
11. ไม่เคยประสบผลสำเร็จในการเรียนมาก่อน
12. กลัวเสียเวลาที่จะเรียนซ้ำเรื่องเก่า
13. ไม่ชอบเข้มงวดกวดขัน
14. มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพผู้ใหญ่มักจะเจ็บป่วยบ่อย ๆ
15. มีฐานะยากจนและมีบุตรหลายคน (ศุภร ศรีแสน 2521 : 180 - 181)

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่

ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เน้นมีความแตกต่างจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมากคือแตกต่างทั้งในระบบการเรียนการสอน แตกต่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งเวลาและสถานที่ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีนักการศึกษา และผู้รู้ทั้งหลายได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สอนผู้ใหญ่มากมายคือ

พุทธชาติ ราชปรีชา ได้สรุปคุณสมบัติของผู้ที่จะสอนการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความเมตตา
2. เป็นผู้ที่เข้ากับคนอื่นได้ง่าย
3. เป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรอยู่เสมอ
4. เป็นผู้ที่ยืดหยุ่นได้และยอมรับการเปลี่ยนแปลง

5. เป็นผู้ที่รู้จักเอาใจ เขามาใส่ใจ เรา
6. เป็นผู้รู้จักวางแผนการสอนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ
7. เป็นผู้สามารถเปลี่ยนแปลงการสอน จากสอนเด็กพีคากอลี (Pedagogy)

มาเป็นการสอนผู้ใหญ่แอนดรากรอลี (Andragogy)

8. ปฏิบัติตนต่อผู้เรียนในฐานะที่เขาเป็นผู้ใหญ่
9. พยายามทำให้ประสบการณ์ของผู้เรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิต

ประจำวันของผู้เรียน

10. รู้จักเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้
11. เป็นคนมีอารมณ์ขัน
12. รู้จักสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นกันเอง (พุทธชาติ ราชปรีชา

2524 : 221)

ส่วน ศุภร ศรีแสน ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพที่ดีของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่สมควรประกอบไปด้วยส่วนสำคัญดังต่อไปนี้

1. มีทักษะในการสอน
2. มีอารมณ์ขัน
3. มีความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้
4. มีใจกว้าง
5. มีความรู้ดีในเรื่องที่จะสอน
6. มีความอดทน
7. มีท่าทางสง่างาม
8. รู้จักให้เกียรติแก่ผู้เรียน
9. มีเสียงไพเราะ
10. มีความยุติธรรมปราศจากความลำเอียง
11. ให้เวลาแก่ผู้เรียน
12. สนใจในเนื้อหาวิชาที่สอนอยู่เสมอ
13. มีอุดมการณ์

14. มีความจริงใจและมีสิ่งจะ
15. มีความคิดริเริ่ม
16. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (ศุภร ศรีแสน 2523 : 164)

ในขณะที่เดียวกัน สมศักดิ์ ศรีมานิชย์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของผู้สอนผู้ใหญ่ จะพึงมีไว้ดังนี้

1. เข้าใจในจิตวิทยาผู้ใหญ่ ไม่คิดว่าผู้ใหญ่คือเด็กที่โตแล้ว
2. ในขณะที่สอนถ้าเกิดการผิดพลาดไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ให้ผู้ใหญ่เกิดความอาย
3. ต้องรู้จักการใช้ทฤษฎีให้รางวัลและหลีกเลี่ยงการลงโทษ
4. รู้จักให้เกียรติผู้ใหญ่ (สมศักดิ์ ศรีมานิชย์ ม.ป.ป. : 46)

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและหน้าที่ของครูสอนผู้ใหญ่จะพึงมีไว้ ดังนี้

1. ผู้สอนผู้ใหญ่จะต้องมีความเข้าใจในการที่จะตัดสินใจเลือกเทคนิคและอุปกรณ์ การสอนที่เหมาะสมที่จะให้ประโยชน์ได้มากที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละ อย่าง
2. รู้จักคิดหาวิธีจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งครูอาจจะทำหน้าที่เป็น แนวแนะที่ดีที่สุดในช่วงนี้
3. ทำหน้าที่เป็นแหล่งวิทยากร เป็นผู้จัดหาแนะนำแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ในเนื้อหา สารของเรื่องที่สอน
4. เป็นผู้ช่วยและเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ดี
5. ผู้สอนผู้ใหญ่จะต้องทำหน้าที่คอยเชื่อมโยงบทเรียนจากหน่วยบทเรียนที่เรียนมา แล้วให้ต่อเนื่องกับหน่วยถัดไป (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน 2526 : 233 - 234)

อุ้นตา นพคุณ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูผู้สอนศึกษาผู้ใหญ่ไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี
2. มีทักษะในการสอนและมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
3. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้ดี

4. ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ใหญ่
5. ผู้สอนจะต้องพยายามเรียนรู้นิสัย บุคลิกภาพและลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน
6. มีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่เจ ริญเติบโตได้
7. มีจินตนาการในการจัดโปรแกรม
8. มีความสามารถที่จะสื่ออย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการพูดและในด้านการสอน
9. มีความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่จะ เอื้ออำนวยให้ผู้ใหญ่ เรียนรู้ได้ดี

ที่สุด

10. มีความสามารถที่จะ เรียนรู้ต่อเนื่องไม่หยุดยั้งตลอดชีวิต
11. มีประสิทธิภาพในฐานะ เป็นผู้นำกลุ่ม
12. มีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมและข้อดีข้อเสียต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง
13. มีความเข้าใจ ว่าผู้ใหญ่มีแรงจูงใจอะไรบ้างถึง เข้าร่วมร่วมโครงการการศึกษา
14. ใจกว้างไม่มองอะไรแคบ ๆ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
15. มีอุดมการณ์ในการศึกษานอกโรงเรียน (อุ้นตา นพคุณ 2527 : 188-

189)

โนลส์ (Knowles. 1970 : 163) ได้พูดถึงคุณลักษณะที่ดีของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ได้ดังนี้

1. ผู้สอนมิใช่จะมีเพียงความรู้ที่อย่างเดียวนั้น แต่จะต้องมีทักษะและความสำเร็จในการประกอบอาชีพด้วย
2. ครูผู้สอนจะต้องมีความกระตือรือร้น ค้นคว้าศึกษาวิชาการตลอดจนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น
3. ครูผู้สอนจะต้องมีอารมณ์ดี มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และมีความสนใจในผู้อื่นด้วย
4. ครูสอนผู้ใหญ่จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจที่จะค้นคว้าทดลองหาวิธีการที่จะเข้าถึงความเปลี่ยนแปลงความต้องการและความสนใจของผู้ใหญ่
5. ครูผู้สอนผู้ใหญ่จะต้องให้การสนับสนุนและให้กำลังใจต่อการพัฒนาการความเจริญก้าวหน้าของปัจเจกบุคคลมากกว่าการหยิบยื่นให้

6. ผู้สอนจะต้องระลึกเสมอว่า ผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากเด็กนักเรียน ส่วน วีระชัย มีชอบธรรม ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสริงไว้โดยสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา (ป.กศ.) หรือเทียบเท่า
2. ถ้าไม่มีวุฒิตามข้อ 1 แต่มีประสบการณ์เคยสอนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี จะต้องได้รับการพิจารณาจากจังหวัดเป็นราย ๆ ไป
3. ผ่านการฝึกอบรมและได้รับประกาศนียบัตรการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสริงจากเขตการศึกษาหรือกรมการศึกษานอกโรงเรียน
4. มีความเสียสละมีความอดทน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี
5. มีภูมิสำเนาอยู่ในท้องถิ่นนั้นหรือเคยสอนอยู่แล้วในท้องถิ่นนั้นและเป็นที่สมัครใจสอนด้วยความเต็มใจ ไม่มีการบังคับ
6. เป็นที่รักใคร่นับถือและรู้จักเป็นอย่างดีของประชาชนในชุมชนนั้นหรือท้องถิ่นนั้น (วีระชัย มีชอบธรรม 2520 : 72)

แกส และแครบตรี (Cass and Crabtree. 1956 : 49 - 54) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติและบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐานไว้มากมาย ดังนี้

1. เป็นทั้งที่ปรึกษา ผู้แนะนำ และเป็นเพื่อน
2. มีความขยัน อดทน
3. มีความคล่องแคล่ว และรู้จักคิดค้นประดิษฐ์
4. มีความร่วมมือดี
5. มีความรู้และมีทักษะในวิชาการ เป็นอย่างดี
6. มีอารมณ์ขัน
7. มีความนับถือในตัวผู้เรียน
8. มีความรู้สึกต่อความต้องการของผู้เรียน
9. มีความรักในประชาชน
10. ยอมรับในความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

11. มีทักษะในการที่จะใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนให้เกิดประโยชน์
12. มีความรู้สึกหรืออารมณ์ในการละคร
13. สามารถจำชื่อของผู้เรียนได้ และรู้พื้นฐานการศึกษาของผู้เรียน
14. รู้จักสมาชิกในครอบครัวของผู้เรียนแต่ละคน
15. รู้อาชีพที่นักเรียนฝึกได้
16. รู้ความต้องการและปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน
17. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี
18. รู้จักชุมชนได้เป็นอย่างดี
19. มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน
20. รู้จักวางแผนในการทำงาน
21. รู้จักปรับปรุงตนเอง

สุนทร โคตรบรรเทา ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้สอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
2. เป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียน
3. ครูจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบและช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และวิธีเรียน
4. ครูผู้สอนผู้ใหญ่ควรมีหน้าที่ในการจัดการสอนการเรียนและอุปกรณ์การเรียน

จูงใจผู้เรียน และให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (สุนทร โคตรบรรเทา

2524 : 106 - 107)

โมหัทหมัด อับดุลกา เดร์ และสมจิตร สร้อยสุริยา ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มีความเข้าใจลึกซึ้งต่อผู้อื่น คือมองปัญหาของผู้เรียนตรงกับที่เขาประสบอยู่
2. ใช้วิธีการให้รางวัลทันทีเมื่อมีโอกาส และพยายามลดการลงโทษโดยเฉพาะที่ทำการเขาะเขี่ยต้องไม่มีเด็ดขาด
3. มีความรับผิดชอบอย่างจริงจัง มีความสนุกสนานกับงานและของประชาชน
4. มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองและเชื่อว่ายังสามารถพัฒนาได้อีก

6. เป็นผู้มีบทบาทในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

5. มีความเคารพในเกียรติของมนุษย์ ศรัทธาในความสามารถของเขาในฐานะ
เอกัตบุคคล และยอมรับผู้เรียนตามสภาพต่าง ๆ อย่างจริงจัง
6. มีความยุติธรรมและปฏิบัติอย่างสุจริตต่อผู้อื่น
7. พร้อมที่จะลองและรับสิ่งใหม่ ๆ และไม่ด่วนคาดการณ์ตามอำเภอใจ
8. มีความอดทนสูง
9. รู้จักวิเคราะห์ความสามารถพิเศษของบุคคลและเข้ามาเพิ่มพูนจุดนั้น ๆ
10. มีความไวที่จะรับทราบความต้องการความกลัวปัญหา หรือเป้าหมายของผู้เรียน
ได้อย่างรวดเร็ว

11. ใช้ประสบการณ์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลว
12. มีความถ่อมตัวในบทบาทของตนและหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจให้มากที่สุด
13. มีความอยากที่จะเรียนรู้กับผู้อื่น และไม่ถือว่าตนนั้นรู้ทุกอย่าง
14. มีความต่อเนื่องในการปรับความสนใจของตนให้กว้างขวางมากขึ้น
15. มีความผูกพันและจริงจังในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (โมทัมหมัด

อับดุลกาเดร์ และสมจิตร์ สร้อยสุรียา 2525 : 26 - 27)

โกรตเตอรุสเชน และคนอื่น ๆ (Groteluechan and others. 1973 :
208 - 210) ได้ศึกษาพบว่า ตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ในภาค
เรียนนั้นครูจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอยู่ตลอดเวลาในระยะเวลาดังกล่าวผู้สอนจะมีบทบาทใน
ด้านต่าง ๆ หลายบทบาทด้วยกันคือ

1. มีบทบาทในฐานะผู้สอน
2. มีบทบาทในฐานะเป็นที่ปรึกษา
3. มีบทบาทในฐานะเป็นผู้ประเมินผล
4. มีบทบาทเป็นผู้ช่วยแก้ไขปัญหา
5. เป็นผู้ช่วยเหลือสมาชิกใหม่
6. เป็นผู้มีบทบาทในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

ส่วน คิคค์ (Kidd. 1973 : 292 - 307) ได้ศึกษาและแสดงทัศนะเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่กล่าวโดยสรุปคือ

1. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่หรือกิจการที่ตนได้กระทำไปแล้ว เป็น
อย่างดี
2. เป็นผู้ที่เข้าใจในตนเองได้เป็นอย่างดีหรือเป็นผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับตนเองเพื่อ
ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น
3. ครูผู้สอนศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
กล่าวโดยสรุปคือ มีทักษะในวิชาชีพของตนได้เป็นอย่างดี

ซิมป์สัน (Simpson. 1972 : 210 - 211) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนศึกษาผู้ใหญ่
เป็นบางเวลานั้นมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมก่อนที่จะไปเป็นครูสอน เพราะการฝึก
อบรมนั้นเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้แก่พวกเขา นอกจากนี้การฝึกอบรมจะเป็น
แนวทางให้ครูที่ไปสอนศึกษาผู้ใหญ่ได้รู้แนวทางในการที่จะให้กิจกรรมการเรียนการสอนแก่
ผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสอนโดยทั่ว ๆ ไป และครู
สอนการศึกษาผู้ใหญ่ นั้น ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยไว้มากมายทั้งที่เป็นงานวิจัยในประเทศและของ
ต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอต่อไปนี้

ก. งานวิจัยในประเทศ

ประโยชน์ จันทร์โชติ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยทำการสอบถามทัศนคติจากบุคคลหลายฝ่าย คือ ครูประถมศึกษา
ผู้บริหารการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูอัน
เป็นที่พึงประสงค์นั้นมีดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการสอน มีความรู้ดีติดตามผลเตรียมการสอน รู้จักใช้วิธีสอน
และอุปกรณ์ มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี มีความสามารถสอนวิชาต่าง ๆ ได้หลายวิชา ช่วยเหลือ

เอาใจใส่นักเรียนสอนให้เด็กคิดเป็นและปฏิบัติได้ สนใจต่อความเคลื่อนไหวทางวิชาการ ทำบรรยากาศให้สนุกสนานน่าเรียน รู้จักกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น หาประสบการณ์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ให้แก่ผู้เรียนเสมอ

2. คุณลักษณะด้านสัมพันธภาพกับนักเรียน ได้แก่ มีความเมตตาหัวหน้านักเรียน ไม่ว่างท่าต่อตัว ทำตัวให้เด็กหึงรักหึงเกรง ติดตามตามทุกข์สุข เอาใจใส่ในด้านการเรียน สุขภาพอนามัย ร่วมกิจกรรมนักเรียน รู้จักให้อภัยมีความอดทน รักษาความลับของนักเรียน ให้นักเรียนร่วมตั้งกฎระเบียบ มีความหวังดีต่อนักเรียนทุกคน ช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

3. คุณลักษณะด้านความประพฤติ คุณธรรม-ศีลธรรม ความประพฤติเรียบร้อย ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณาต่อคนทั่วไป ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ไม่หลงมัวเมาในอบายมุข

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะท่าทาง ได้แก่ รูปร่างสง่างาม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย หันสมัยพอสมควร มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายดี มีอารมณ์ขัน มีกำลังใจ เข้มแข็ง กระฉับกระเฉงว่องไว เป็นคนอ่อนน้อม เป็นมิตรได้กับคนทุกชั้นไม่ทำตัวเป็นคนมีมด้อย

5. คุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อร่วมมือกับผู้ปกครอง นักเรียนติดต่อเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนโดยทั่วถึง และให้ความช่วยเหลือตามสมควร ปรับตัวให้เข้ากับคนทุกชั้นในสังคม ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น มองบุคคลอื่นในแง่ดี ไม่เห็นแก่ตัว หรือเอาโรคเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน

6. คุณลักษณะด้านปฏิบัติงานทั่วไป ได้แก่ อุทิศเวลาให้แก่งานทุกอย่าง ปรับปรุงโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าทั้งอาคารและบริเวณ ช่วยดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินบัติของโรงเรียน ทำให้กับโรงเรียนเหมือนกับงานของตนเอง ไม่เป็นคนนิ่งดูตาย ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

7. คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ มีความเลื่อมใสในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแบบแผนของกฎหมาย เต็มใจปฏิบัติตามมติของส่วนรวม หมั่นศึกษาในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ เคารพมติของกลุ่ม มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเสมอ มีความสามารถในการถ่ายทอดและฝึกฝนประชาธิปไตยให้แก่คนอื่น (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 : 61 - 63)

มัทนา ปิยะมาตา ได้วิจัยสำรวจคุณลักษณะครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนกรณีเดียว ผลจากการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของครูที่สำคัญมี 9 ประการ โดยมีความสำคัญเรียงลำดับดังนี้

1. มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
2. เป็นคนมีเหตุมีผล
3. เป็นคนมีความเมตตากรุณา
4. มีความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เรียน
5. เป็นผู้มีความยุติธรรม
6. มีบุคลิกท่าทางดี
7. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน
8. รู้จักให้กำลังใจยกย่องชมเชยผู้เรียน
9. มีความสามารถในการให้คำช่วยเหลือแก่ผู้เรียน (มัทนา ปิยะมาตา

2511 : 98)

ต่อมา ประยงค์ เนาวบุตร ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครูและประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดปรารถนาให้ครูโรงเรียนชุมชนมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
2. มีบุคลิกท่าทางดี
3. มีความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี
4. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์
5. เป็นผู้มีความดีธรรมและความประพฤติดี
6. เป็นนักประชาธิปไตย
7. มีความสามารถในการปฏิบัติงานอื่นนอกจากงานในหน้าที่ (ประยงค์ เนาวบุตร

2525 : 85)

ส่วน มนัส ภาคภูมิ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ พบว่า พฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านคือ ด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ เป็นไปในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าถ้าพฤติกรรมด้านการจูงใจมีสูงพฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนก็สูงตามไปด้วย มนัส ภาคภูมิ บอกว่า ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า การสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองระหว่างครูกับผู้เรียน ครูจะต้องพยายามใช้วิธีการจูงใจให้ผู้เรียนอภิปรายแสดงประสบการณ์ของตนเองออกมา (มนัส ภาคภูมิ 2520 : 67)

สุชาติ ผุคผ่อง ก็ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายโดยทั่วไปแล้วร้อยละ 62.40 ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่มเป็นหลัก การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 12) ซึ่งพบว่า การสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในกลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 65 ใช้วิธีจัดให้มีการอภิปรายกันบ่อย ๆ และเมื่อแยกวิเคราะห์ตามลักษณะพฤติกรรมย่อยก็จะพบว่า ครูใช้พฤติกรรมด้านบทบาทของครูสอนมากที่สุด (สุชาติ ผุคผ่อง 2520 : 10 - 45)

อดิศักดิ์ ศรีภุมัน ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โดยเฉพาะด้านปัญหาการเรียน ของนักศึกษาที่เกี่ยวกับครูและพบว่า ครูไม่สามารถจะควบคุมระเบียบวินัยในชั้นเรียนได้ นอกจากนั้น นักศึกษายังได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ว่า ครูควรจะแนะนำให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าหาเรียนล่วงหน้ามาก่อนทุกครั้ง เพื่อจะได้มีความรู้เพียงพอในการอภิปราย ครูควรจะได้มีการอธิบายคำยากบางคำในบทเรียนให้นักศึกษาเข้าใจก่อน และครูควรใช้วิธีสอนแบบอื่น ๆ ด้วย มิใช่แต่แบบอภิปรายเพียงอย่างเดียว (อดิศักดิ์ ศรีภุมัน 2520 : 76 - 77)

ธัญวาที หัทธฤกษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องครูกับความเข้าใจและการรับรู้ประสงค์ของโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จและพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงและมีประสบการณ์ทางการสอนมาก มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์สูงกว่าครูที่มีวุฒิและประสบการณ์น้อยและในขณะเดียวกันก็พบว่า ครูที่มีอายุมากแล้วคือตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไปมีความเข้าใจในจุดประสงค์น้อยกว่าครูที่มีอายุน้อย (ธัญวาที หัทธฤกษ์ 2522 : 64 - 67)

จากผลการวิจัยนี้ทำให้มองเห็นได้ว่า คุณวุฒิ ประสบการณ์และอายุ มีผลต่อการเรียนและการสอนของการศึกษาผู้ใหญ่

ชนะ เพชรรัตน์ ก็ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โดยใช้กระบวนการสอนต่างกันและพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามกระบวนการการสอนประเภทชั้นเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ศึกษาตามกระบวนการการสอนทางวิทยุ และไปรษณีย์ทั้งประเภทมีครูประจำกลุ่มและไม่มีครูประจำกลุ่ม

ส่วนกระบวนการเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ประเภทมีครูและไม่มีครูประจำกลุ่มนั้น มีค่าเฉลี่ยที่คล้ายคลึงกัน

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ต้องการครูที่มีความรู้ความชำนาญมาก เพราะต้องอาศัยเทคนิควิธีการหลายอย่าง นอกจากนี้ยังสังเกตเห็นได้จากการวิจัยนี้ว่า การสอนที่มีครูนั้นยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ (ชนะ เพชรรัตน์ 2526 : 47 - 48)

เบญจพร ใช้เทียมศิลป์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังดังนี้

1. ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป อยู่ในเกณฑ์สูง เช่น ผู้สอนควรจะต้องชี้แจงให้นักศึกษารู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของบทเรียนก่อนการเริ่มเรียน ให้นักศึกษา

มีโอกาสหาที่นั่งหรือนั่งได้ตามอิสระ นอกจากนี้ครูควรเชิญวิทยากรจากนอกสถานที่มาอภิปรายให้ความรู้ ครูควรระยงย่องชมเชยผลงานของนักศึกษาเพื่อให้กำลังใจ

2. ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคาดหวังอยู่ในเกณฑ์สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลการเรียนและการเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ ระหว่างภาคเรียน แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษายังมีทัศนคติปานกลางอยู่ข้อหนึ่ง ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

3. ในด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษา มีความคาดหวังโดยรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์สูงมาก

สำหรับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีทัศนะดังนี้

1. ด้านลัทธิกรรมกรเรียนการสอน เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ มีความเห็นโดยรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือ เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนมีความเห็นว่า ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมว่า ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

3. ด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน และนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีความสัมพันธ์กับนักศึกษายู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกันว่า ผู้สอนปฏิบัติหน้าที่จริงในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์สูง (เบญจพร ใช้เทียมศิลป์ 2526 : 136 - 144)

ผลจากการวิจัยของ เบญจพร ใช้เทียมศิลป์ ชี้ให้เห็นว่าทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อบทบาทของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 นั้นแตกต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้บทบาทหรือคุณลักษณะของผู้สอนในด้านต่าง ๆ น่าจะมีการปรับปรุง

ข. งานวิจัยต่างประเทศ

ทรอยเยอร์ (Troyer. 1944 : 146) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีในสหรัฐอเมริกาพบว่า บุคคลซึ่งควรแก่การยกย่องว่ามีความรู้ความสามารถเหมาะแก่การเป็นครูที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
2. มีความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. อ่านหนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์ทุกชนิด
4. ติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางวิชาการอยู่เสมอ

ลีตส์ (Leeds. 1950 : 64) ได้ศึกษาคุณสมบัติของครูโดยใช้ครูประจำการรัฐคาโรไลน่าเหนือ จำนวน 300 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของครูที่นักเรียนชอบมากคือการเป็นผู้มีอารมณ์มั่นคง ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย และมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ส่วนลักษณะของครูที่นักเรียนไม่ชอบคือ การชอบวิพากษ์วิจารณ์คำพินิจเขียนผู้เรียน มีความเผด็จการและการหลบซ่อนตัวอยู่ตามลำพัง

ไน์ ค.ศ. 1956 คาร์และเอสตราบรูก (Karch and Estrabrook. 1956 : 19 - 23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูโดยวิธีการวิเคราะห์งาน (Job Analysis) ผลปรากฏว่า คุณลักษณะพื้นฐานของครูที่ดี 5 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านศีลธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติ และลักษณะท่าทาง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียนนั้น ผู้วิจัยทั้งสองท่านเห็นว่าครูที่ดีต้องสนใจและพยายามจะเข้าใจปัญหาของนักเรียนตอบปัญหาทุกปัญหาอย่าให้เรื่องส่วนตัวมีอิทธิพลต่อเจตคติที่มีต่อนักเรียน พยายามควบคุมอารมณ์ตนเอง ให้เป็นคนหนักแน่น มีเหตุผล และมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา

ไมเยอร์ (Myers. 1960 : 235 - 239) ได้ออกแบบสำรวจลักษณะของครูที่ดีเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนฝึกหัดครู โดยให้สมาชิกของแผนการศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะสี่ประการ คือ มีคุณสมบัติทั่วไป มีความพร้อมในการเข้าสังคมได้ดีและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

เฮิร์ดและมัวร์ (Herald and Moore. 1968 : 142) ได้ร่วมกันวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพครูว่าต้องมีคุณลักษณะทางกายและจิตใจแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้จะเป็นครูต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีวิจ ารณญาณดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีเมตตาและป้องกันคนอื่น
4. มีความละเอียด ประณีต
5. มองโลกในแง่ดี
6. มีอารมณ์มั่นคง
7. หลีกเลียงจากการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น
8. เต็มใจที่จะทำงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางที่จะทำการวิจัยและเพื่อสนองความคิดและแรงบันดาลใจของผู้วิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 เป็นการศึกษาที่สอนผู้ใหญ่ทุกเพศทุกวัย และทุกระดับชั้นให้ทุกคนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ฉะนั้นบุคคลากรที่จะมาทำการสอนผู้ใหญ่ซึ่งแตกต่างไปจากเด็กในระบบโรงเรียนนั้น ควรจะมีคุณลักษณะที่แท้จริงเป็นอย่างไรจึงจะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาหรือพัฒนาสังคมตั้งรายละเอียดยและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในบทต่อไป

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แต่ละด้านแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้วางขั้นตอนการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหาร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ทำการสำรวจและรวบรวมรายชื่อโรงเรียนที่เปิดทำการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีจำนวนทั้งหมด 19 โรงเรียน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนที่เปิดทำการสอนศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

จำนวน 19 โรงเรียน

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ผู้เรียน	ผู้สอน	ผู้บริหาร	รวม
1	ร.ร. ผู้ใหญ่ท่าอิฐ	256	40	1	297
2	ร.ร. ผู้ใหญ่วัดธรรมมาธิปไตย	77	3	1	81
3	ร.ร. ผู้ใหญ่วัดคลองโพธิ์	83	4	1	88
4	ร.ร. ผู้ใหญ่ศรีพนมมาศ	52	7	1	60
5	ร.ร. ผู้ใหญ่ไทยรัฐวิทยา	26	5	1	32
6	ร.ร. ผู้ใหญ่บรมธาตุ	82	5	1	88
7	ร.ร. ผู้ใหญ่บ้านเค่นเหล็ก	20	6	1	27
8	ร.ร. ผู้ใหญ่บ้านปากปาด	89	8	1	98
9	ร.ร. ผู้ใหญ่น้ำปาด	27	5	1	33
10	ร.ร. ผู้ใหญ่ชุมชนนากล่า	50	5	1	56
11	ร.ร. ผู้ใหญ่ห้วยไคร้	27	8	1	36
12	ร.ร. ผู้ใหญ่ท่าปลา	83	3	1	87
13	ร.ร. ผู้ใหญ่ร่วมจิตวิทยา	26	5	1	32
14	ร.ร. ผู้ใหญ่ช้อยสูง	59	7	1	67
15	ร.ร. ผู้ใหญ่บ้านแก่ง	29	5	1	35
16	ร.ร. ผู้ใหญ่วัดใหม่	21	4	1	26
17	ร.ร. ผู้ใหญ่วัดมหาธาตุ	11	6	1	18
18	ร.ร. ผู้ใหญ่บ้านโคก	70	6	1	77
19	ร.ร. ผู้ใหญ่น้ำพี	12	5	1	18
	รวม	1,100	137	19	1,256

1.2 แบ่งประชากรทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้สอน และกลุ่มผู้บริหาร

1.3 ทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรที่ได้แบ่งไว้ในแต่ละกลุ่มมากลุ่มละ 50% โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนมา 251 คน ผู้สอน 54 คน และผู้บริหาร 10 คน ดังแสดงในตาราง ที่ 2

ตาราง 2 จำนวนผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	กลุ่มผู้เรียน		กลุ่มผู้สอน		กลุ่มผู้บริหาร	
	ชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่	จำนวน	ชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่	จำนวน	ชื่อโรงเรียนผู้ใหญ่	จำนวน
1	บ้านเด่นเหล็ก	20	บรมธาตุ	5	บ้านเด่นเหล็ก	1
2	ห้วยไคร้	27	วัดธรรมาธิปไตย	3	วัดธรรมาธิปไตย	1
3	น้ำปาด	27	น้ำปาด	5	ชุมชนนากล่า	1
4	บ้านแก่ง	29	ปากปาด	8	ปากปาด	1
5	ร่วมจิตวิทยา	26	ร่วมจิตวิทยา	5	ร่วมจิตวิทยา	1
6	ศรีพนมมาศ	52	ศรีพนมมาศ	7	บ้านโคน	1
7	ไทยรัฐวิทยา	26	ท่าปลา	3	ท่าปลา	1
8	น้ำพี	12	น้ำพี	5	ท่าอิฐ	1
9	วัดมหาธาตุ	11	วัดมหาธาตุ	6	วัดคลองโพธิ์	1
10	วัดใหม่	21	ช้อยสูง	7	ช้อยสูง	1
	รวม	251	รวม	54	รวม	10

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูโดยทั่วไป และครูสอนศึกษาผู้ใหญ่

2.2 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.3 ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามจากผลงานวิจัยของวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2518 : 86 - 90) ประโยชน์ จันทรโชติ (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 : ภาคผนวก) และประยงค์ เนาวนุตร (ประยงค์ เนาวนุตร 2525 : 98 - 104)

2.4 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) (อนันต์ ศรีโสภา 2527 : 161 - 173)

2.5 สร้างข้อคำถาม (Items) เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 2.1 - 2.4 มาเป็นแนวทางในการสร้าง

2.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน 8 ท่าน จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ จังหวัดสงขลา 1 ท่าน และจากสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 1 ท่าน รวม 10 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และตรวจแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ชัดเจนและรัดกุมยิ่งขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มผู้เรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ท่าปลา จำนวน 20 คน กลุ่มผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่บ้านเด่นเหล็ก จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้บริหารจากโรงเรียนผู้ใหญ่วัดมหาธาตุ น้ำป่าด บ้านแก่ง ศรีพนมมาศ และวัดใหม่ จำนวน 5 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการต่อไปนี้

2.7.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 181) ดังนี้

ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .890

แบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 มีจำนวนคำถามทั้งหมด 50 ข้อ

การตอบแบบสอบถามใช้วิธีการเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตัวอย่าง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ					
2. สอนวิชาที่ผู้เรียนต้องการได้					
3. มีการทดสอบและติดตามผลงานการสอนทุกบททุกตอน					
ฯลฯ					

2.8 การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถามมีดังนี้

กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเห็นด้วยอย่างยิ่งให้	5 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเห็นด้วยให้	4 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องไม่แน่ใจให้	3 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องไม่เห็นด้วยให้	2 คะแนน
กาเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้	1 คะแนน

2.9 ในการพิจารณาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใดโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) แล้วไปเทียบกับเกณฑ์ของ เบสท์ (Best. 1977 : 174 - 175) ซึ่งแบ่งไว้ 3 ช่วง ดังนี้

3.6667 - 5.0000	มีค่าอยู่ในระดับสูง
2.3334 - 3.6666	มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
1.000 - 2.3333	มีค่าอยู่ในระดับต่ำ

3. การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปถึงครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่ในจังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำส่งและขอรับคืนจากแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 11 ธันวาคม 2527 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2527 แบบสอบถามที่นำส่งทั้งหมดจำนวน 315 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 297 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคัดเลือกรายการว่าเป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากตอบไม่ครบทุกข้อคำถามหรือตอบซ้ำกันจำนวน 14 ฉบับ เหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 283 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.29 ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	จำนวนแบบสอบถาม ที่สมบูรณ์	แบบสอบถามที่ สมบูรณ์คิดเป็น ร้อยละ
กลุ่มผู้เรียน	251	238	226	94.96
กลุ่มผู้สอน	54	49	47	95.92
กลุ่มผู้บริหาร	10	10	10	100
รวม	315	297	283	95.29

3.3 ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามโดยแยกให้คะแนนเป็น 5 ด้าน

- ก. ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ข. ด้านมนุษยสัมพันธ์
 ค. ด้านความเป็นประชาธิปไตย ง. ด้านบุคลิกท่าทาง
 จ. ด้านความประพฤติและคุณธรรม

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และ

วิเคราะห์ความแปรปรวน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ

4.1.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา

(Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม S_i^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

4.2 สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1976 : 47)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าของคะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4.2.2 หาค่าความแปรปรวน (Ferguson. 1976 : 64)

$$S^2 = \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
	ΣX	แทน	ค่าผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 ทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

(One - Way Analysis of Variance) ใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 101)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าวิกฤติของการแจกแจงแบบ F (F - distribution)
	MS_B	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ระบุ โดยใช้วิธี เอส - เมตธอด
(S - Method) ของ Scheffe' (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 109 - 110)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง
- X_1 แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของกลุ่มผู้เรียน
- X_2 แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของกลุ่มผู้สอน
- X_3 แทน แทนค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ของกลุ่มผู้บริหาร
- F แทน ค่าวิกฤตของการแจกแจงแบบ F (F - distribution)
- SS แทน ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Square)
- df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (degree of freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนคติของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในแต่ละด้าน ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหาร

ตอนที่ 1 ทาค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

การหาค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยเพื่อการแปลผลทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนโดยยึดหลักตาม เกณฑ์ของเบสท์ (Best) ดังนี้

- 3.6667 - 5.0000 มีค่าอยู่ในระดับสูง
- 2.3334 - 3.6666 มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.0000 - 2.3333 มีค่าอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4

ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

คุณลักษณะด้าน ต่าง ๆ	ความรู้ในการ จัดการเรียน		มนุษยสัมพันธ์		ความเป็น ประชาธิปไตย		บุคลิกท่าทาง		ความประพฤติ และคุณธรรม		รวม	
	X	S	X	S	X	S	X	S	X	S	X	S
ผู้เรียน	4.0300	0.3693	3.9735	0.3721	4.0274	0.3399	4.0527	0.3912	4.0491	0.3974	4.0264	0.3790
ผู้สอน	4.3553	0.3469	4.2638	0.4517	4.3340	0.3795	4.3106	0.3996	4.4191	0.4199	4.3365	0.4015
ผู้บริหาร	4.1400	0.2118	4.1600	0.2547	4.2400	0.2757	4.1800	0.2201	4.1500	0.2121	4.174	0.2293
รวม	4.0879	0.3803	4.0283	0.3981	4.0859	0.3933	4.1000	0.3997	4.1141	0.4186	4.0833	0.3930

จากตาราง 4 เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านความรู้ในการจัดการเรียน การสอน มนุษย์สัมพันธ์ความเป็นประชาธิปไตย บุคลิกท่าทาง และด้านความประพฤติและคุณธรรม ตามทัศนะของกลุ่มผู้เรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 3.9735 - 4.0527 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.3399 - 0.3974 เมื่อทำคะแนนรวมเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของเบสที่กำหนดไว้ ปรากฏว่า มีค่าอยู่ในระหว่าง 3.6667 - 5.0000 ซึ่งเป็นค่าอยู่ในระดับสูง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านความรู้ในการจัดการเรียน การสอน มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย บุคลิกท่าทาง และด้านความประพฤติและคุณธรรมตามทัศนะของกลุ่มผู้สอนมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.2638 - 4.4191 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.3469 - 0.4517 เมื่อทำคะแนนรวมเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของเบสที่กำหนดไว้ ปรากฏว่า มีค่าอยู่ในระหว่าง 3.6667 - 5.0000 ซึ่งเป็นค่าอยู่ในระดับสูง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย บุคลิกท่าทาง และด้านความประพฤติและคุณธรรม ตามทัศนะของกลุ่มผู้บริหารมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.1400 - 4.2400 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.2118 - 0.2757 เมื่อนำคะแนนรวมเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของเบสที่กำหนดไว้ปรากฏว่า มีค่าอยู่ในระหว่าง 3.6667 - 5.0000 ซึ่งเป็นค่าอยู่ในระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นแสดงว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 อยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

การเปรียบเทียบในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มว่ามีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 ในแต่ละด้านแตกต่างกันจริงหรือไม่

ตาราง 5 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็คเสิร์จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้เรียน
ผู้สอน และผู้บริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	$3^{(k-1)} - 1 = 2$	4 14.3564	207.1792	15.8344 **
ภายในกลุ่ม	$283^{(N-k)} - 3 = 280$	3,663.5563	13.0341	
รวมทั้งหมด	$283^{(N-1)} - 1 = 282$	4,077.9152	--	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F_{.01} (2, 280) = 4.71$$

จากตาราง 5 ปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสิร์จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการ
เรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน
และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสิร์จ ระดับ
ที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันซึ่งเป็ไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยว่า ใดบ้างที่แตกต่างกันโดย
ใช้วิธี เอส - เมตฮอด (S - Method) ของ เชเฟเฟ้ (Scheffé) ดังวิธีการต่อไปนี้

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้
ในการจัดการสอนของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของ
ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

กลุ่ม	\bar{X}_1	\bar{X}_2	\bar{X}_3
	40.3009	43.5532	41.40
\bar{X}_1	-	-3.2523**	-1.0991
\bar{X}_2	-	-	2.1532
\bar{X}_3	-	-	-

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้
ในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหาร และผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการ
เรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 7 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ตามที่ระบุของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	$3^{(k-1)} = 2$	346.06334	173.03167	11.7499**
ภายในกลุ่ม	$(N-k) = 283-3 = 280$	4,123.32186	14.7261495	
รวมทั้งหมด	$(N-1) = 283-1 = 282$	4,469.3852	-	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F_{.01} (2, 280) = 4.71$$

จากตาราง 7 ปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธี เอส - เมคคอต (S - Method) ของ เชฟเฟ (Scheffe) ดังวิธีการต่อไปนี้

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

กลุ่ม	\bar{X}_1	\bar{X}_2	\bar{X}_3
	39.7345	42.6383	41.600
\bar{X}_1	-	- 2.9038 **	- 1.8655
\bar{X}_2	-	-	1.0383
\bar{X}_3	-	-	-

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหารและผู้บริหารกับผู้สอน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตย ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน
และผู้บริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	(k-1) 3 - 1 = 2	390.4019	195.20095	16.4037**
ภายในกลุ่ม	(N-k) 283 - 3 = 280	3331.9444	11.89980142	
รวมทั้งหมด	(N-1) 283 - 1 = 282	3722.3463		

** F มีนัยสำคัญที่ระดับ .01
.01 (2,280) = 4.71

จากตาราง 9 ปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี เอส - เมคธอด (S - Method) ของเชฟเฟ้ (Scheffé) ถึงวิธีการต่อไปนี้

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตยตามทัศนะของ ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

กลุ่ม	\bar{X}_1 40.2743	\bar{X}_2 43.3404	\bar{X}_3 42.4
\bar{X}_1	-	- 3.0661**	- 2.125
\bar{X}_2	-	-	0.9404
\bar{X}_3	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหารและผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตย โดยไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกภาพ ท่าทาง ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	(k-1) 3 - 1 = 2	265.65 121	132.825605	8.7707**
ภายในกลุ่ม	(N-k) 283 - 3 = 280	4,240.34879	15.144 10282	
รวมทั้งหมด	(N-1) 283 - 1 = 282	4,506	-	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F_{01}(2, 280) = 4.71$$

จากตาราง 11 ปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกภาพ ท่าทาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือกลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกภาพ ท่าทางแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยว่าดูใดบ้างที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี เอส - เมตธอด (S - Method) ของ เชฟเฟ่ (Scheffe) ดังวิธีการต่อไปนี้

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกท่าทางตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

กลุ่ม	\bar{X}_1	\bar{X}_2	\bar{X}_3
	40.5265	43.1063	41.8
\bar{X}_1	-	- 2.5798**	- 1.2734
\bar{X}_2	-	-	1.3064
\bar{X}_3	-	-	-

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่า ผู้เรียนกับผู้สอน มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกท่าทางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหาร และผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกท่าทางไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและคุณธรรมตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอนและ
ผู้บริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	(k-1) 3 - 1 = 2	534.0474	267.0237	16.9681**
ภายในกลุ่ม	(N-k) 283 - 3 = 280	4,406.2989	15.73678179	
รวมทั้งหมด	(N-1) 283 - 1 = 282	4,4904.3463	-	

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

$$F .01 (2, 280) = 4.71$$

จากตาราง 13 ปรากฏว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและ
คุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นก็คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และ
กลุ่มผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ระดับที่
3 - 4 ด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยว่าคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันโดย
ใช้วิธี เอส - เมทรอด (S - Method) ของเชฟเฟ้ (Scheffe) ตั้งวิธีการต่อไปนี้

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและคุณธรรมตามทัศนะทาง ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

กลุ่ม	\bar{X}_1	\bar{X}_2	\bar{X}_3
	40.4911	44.1914	41.5
\bar{X}_1	-	- 3.7003**	- 1.0088
\bar{X}_2	-	-	2.6914*
\bar{X}_3	-	-	-

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้านตามทัศนคติของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ซึ่งแสดงในตารางตั้งแต่ตาราง 5 ถึงตาราง 14 พบว่า กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ปรากฏว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของผู้สอนทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้สอนด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน มนุษย์สัมพันธ์ ความเข้มแข็งประชาธิปไตยและ
ด้านบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

เพื่อความสะดวกในการศึกษาและทำความเข้าใจให้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอขั้นตอนของการศึกษาในบทนี้เรียงตามลำดับคือ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แต่ละด้านแตกต่างกันหรือไม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน และกลุ่มผู้บริหาร การศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนผู้ใหญ่จำนวน 19 โรงเรียนจังหวัดอุดรธานีสุ่มมากลุ่มละ 50% ได้กลุ่มผู้เรียนซึ่งได้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 226 คน กลุ่มผู้สอนซึ่งได้แก่ครูสอนที่สอนอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่จำนวน 47 คน และกลุ่มผู้บริหารซึ่งได้แก่ครูใหญ่โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 283 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวการสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนซึ่งสร้างโดยวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2518) ประโยชน์ จันทรโชติ (2520) และ

ประยงค์ เนาวนบุตร (2525) แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามที่สนทนาระหว่างกับ
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โดยพิจารณาใน
 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้าน
 บุคลิกภาพ และด้านความประพฤติ และคุณธรรม แบบสอบถามนี้หาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานคือค่าคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. นำค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แต่ละด้านโดยคำนวณตามตัวแปรไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. ใช้ F แทนค่าวิกฤตของการแจกแจงแบบ F (F - distribution) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มถ้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีที่สนทนาคู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจึงทำการทดสอบโดยใช้วิธี เอส - เมทซอด (S - Method) ของ เชฟเฟ้ (Scheffe)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารการศึกษาผู้ใหญ่ในจังหวัดอุตรดิตถ์สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารการศึกษาผู้ใหญ่มีที่สนทนาคู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านบุคลิกภาพ และด้านความประพฤติและคุณธรรมอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบตามเกณฑ์ของเบสท์
2. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารการศึกษาผู้ใหญ่ ปรากฏผลดังนี้

2.5 คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม

ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ปรากฏว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ในด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การที่ผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับสูงอาจ เป็นเพราะผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารมีความคาดหวังว่า ผู้สอนเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพนับถือ เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ และให้คำแนะนำแก่คนทั่วไปในสังคมที่นอกเหนือจากงานสอบประจำ ดังนั้นบุคคลที่จะมาประกอบอาชีพเป็นครูสอนควรจะมี ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีมนุษยสัมพันธ์ดีนั้น ในหลักประชาธิปไตย มีบุคลิกท่าทางดีและมีความประพฤติและคุณธรรมดี เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนตามทัศนะของผู้บริหารการศึกษา ครู และประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด" ของประยงค์ เนาวบุตร (ประยงค์ เนาวบุตร 2525 : 82) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการศึกษา กรรมการโรงเรียนชุมชนและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนในโรงเรียนชุมชนด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นประชาธิปไตย บุคลิกท่าทาง และความประพฤติและคุณธรรมอยู่ในระดับสูง

2. การที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอาจจะเป็น เพราะผู้สอนมีความรู้ลึกซึ้งในความรู้รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และความรู้ในการจัดการเรียน การสอนสูงกว่าผู้เรียน โดยตระหนักว่าการศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษาที่แตกต่างจากการศึกษา ในระบบโรงเรียนคนที่มาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ส่วนมากมักจะเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นคนที่มาสอน

ผู้ใหญ่ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่พอสมควรตั้งที่ พันส์ หินนาทินทร์ ได้กล่าวไว้ว่า ครูที่คั้นและต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพที่สอน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ต่อวิชาชีพของตนเอง (พันส์ หินนาทินทร์ 2526 : 48 - 56)

ส่วนการที่ผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านนี้ไม่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้เรียนกับผู้บริหารต่างก็เข้าใจในบทบาทและคุณลักษณะด้านนี้ของผู้สอนผู้ใหญ่เป็นอย่างดีว่า ครูที่มาสอนผู้ใหญ่เป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนภาคปกติตอนกลางวัน เมื่อเลิกสอนในตอนกลางวันแล้วจึงไปสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ต่ออีกในตอนกลางคืน เมื่อเป็นเช่นนี้เวลาและโอกาสของผู้สอนในการที่จะพัฒนาคุณลักษณะนี้ให้สมบูรณ์นั้นย่อมเป็นไปได้ยาก ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดดังกล่าวมา จึงทำให้ผู้เรียนและผู้บริหารมีความเห็นใจและพึงพอใจในคุณลักษณะของผู้สอน และมีความคาดหวังในคุณลักษณะด้านนี้ของผู้สอนได้สอดคล้องกัน

ส่วนการที่ผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านนี้ของผู้สอนไม่แตกต่างกันมากนัก อาจเป็นเพราะว่า บุคคลสองกลุ่มนี้ต่างก็มีอาชีพเป็นครูเหมือนกัน จึงเข้าใจในบทบาทและลักษณะของงานในหน้าที่ซึ่งจะต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยเรื่อง "เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 8" ของ บริบูรณ์ สุทธิสุภา (บริบูรณ์ สุทธิสุภา 2518 : 28) ที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3. การที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ผู้สอนมีภาระหน้าที่ในความรู้ผิดชอบมาก กล่าวคือ เป็นครูสอนทั้งภาคกลางวันและกลางคืน นอกจากนี้ครูบางคนยังมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวอีกทางหนึ่ง ฉะนั้นการที่ผู้สอนจะมีคุณลักษณะด้านนี้อย่างสมบูรณ์แบบนั้นจึงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้ต่ำกว่าผู้สอน ซึ่งมีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านนี้สูงกว่าผู้เรียน อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า ครูมีความสำนึกในหน้าที่และให้ความสำคัญต่อการที่ผู้สอนผู้ใหญ่จะต้องมีคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์เอาใจใส่ต่อผู้เรียนอย่างมากทั้งที่

ศุภร ศรีแสน (ศุภร ศรีแสน 2523 : 164) ได้กล่าวว่า ครูสอนผู้ใหญ่จะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเอาใจใส่ต่อผู้เรียนเป็นพิเศษ งานวิจัยนี้ขัดแย้งกับการศึกษาวิจัยของ ประโยชน์ จันทร์โชติ (ประโยชน์ จันทร์โชติ 2520 : 44 - 45) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียน และครู มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน เหตุที่ขัดแย้งกันอาจจะเป็นเพราะมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานั้นแตกต่างกันกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่วิจัยศึกษาอยู่นี้เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งตามปกติแล้วผู้ใหญ่ย่อมจะมีประสบการณ์มากและมีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างจากเด็กดังที่ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ ม.ป.ป. : 29) ได้กล่าวว่าผู้ใหญ่เป็นวัยที่แตกต่างจากเด็ก ผู้ใหญ่จะมีความคิดกว้างไกล และมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก ฉะนั้นความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของผู้ใหญ่จึงแตกต่างจากเด็ก

ส่วนการที่ผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าบุคคลสองกลุ่มนี้ต่างก็มีความรู้สึกว่าคุณสอน ได้มีสัมพันธภาพหรือมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียนหรือบุคคลอื่นได้ดีเหมาะสมกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่ครูผู้สอนจะพึงกระทำแล้ว นั้นย่อมหมายความว่าครูผู้สอนผู้ใหญ่ มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบมากดังที่ วีระชัย มีชอบธรรม (วีระชัย มีชอบธรรม 2519 : 85) ได้กล่าวว่า การที่ครูผู้สอนจะได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ และสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนนั้นจะมีได้แต่เฉพาะเวลาว่างเท่านั้น จากสภาพการที่เป็นจริงที่ผู้เรียนกับผู้บริหารได้ประสบมาประกอบด้วยขีดจำกัดของเวลาและโอกาสที่เอื้ออำนวยให้ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์กับผู้เรียนได้น้อย จึงทำให้ผู้เรียนกับผู้บริหารมีความคาดหวังในคุณลักษณะของผู้สอนในด้านนี้สอดคล้องกัน

ส่วนการที่ผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอนผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและผู้สอนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ความสัมพันธ์อันดีต่อกันนั้นก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกนึกคิดและเข้าใจในคุณลักษณะความมีมนุษยสัมพันธ์ของกันและกันได้ดี ด้วยเหตุนี้จึงจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร ไข่เทียมศิลป์ (เบญจพร ไข่เทียมศิลป์ 2526 : 136 - 144) ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้สอนไม่แตกต่างกัน

4. การที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่าบุคคลสองกลุ่มนี้มีความคาดหวังในคุณลักษณะด้านประชาธิปไตยของผู้สอนไม่เหมือนกันกล่าวคือ ผู้เรียนอาจมีความคิดว่า ครูสอนผู้ใหญ่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมียุคุณลักษณะด้านนี้มากนัก โดยถือว่า กฎระเบียบและขนบธรรมเนียมประเพณียังมีความจำเป็นอยู่ในบางโอกาส ประกอบกับผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่จึงมีความละเอียดไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือไม่กล้าที่จะเรียนร่วมกับผู้ที่มีความรู้เหนือกว่าตนดังที่ ศุภร ศรีแสน (ศุภร ศรีแสน 2521 : 180 - 181) ด้วยเหตุนี้ อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความคาดหวังในคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้ต่ำกว่าผู้สอนและในขณะที่เดียวกันผู้สอนก็อาจจะคาดคิดว่าคุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตยนั้นเหมาะสมอย่างยิ่งที่ผู้สอนผู้ใหญ่จะพึงมี เพราะตระหนักในจิตวิทยาของผู้ใหญ่ว่า ผู้ใหญ่นั้นไม่ชอบกฎระเบียบหรือการกดขี่ แต่ชอบคำชมเชยและยินดีต่อการที่ผู้อื่นยอมรับฟังความคิดเห็น ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประโยชน์ จันทร์โชติ (ประโยชน์ จันทร์โชติ 2520 : 54) ที่ได้ศึกษาพบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านความเป็นประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ในการที่ผู้เรียนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตยของผู้สอนไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันนี้ได้มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น กล่าวคือ สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาก่อนุญาตให้มีการจัดตั้งองค์การนิสิตนักศึกษาขึ้นมา เพื่อจะได้มีส่วนในการจัดการศึกษา ส่วนในโรงเรียนระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาก็มีการส่งเสริมให้จัดตั้งประธานนักเรียน มีคณะกรรมการนักเรียนบริหารงานร่วมกัน จากสภาพการณ์เหล่านี้จะเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้บุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นในด้านประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันด้วยเหตุผลที่ว่าต่างฝ่ายต่างก็มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการทางประชาธิปไตยจากประสบการณ์และสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาซึ่งมีแนวโน้มนโยบายร่วมกัน

การที่ผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของผู้สอนด้านความเป็นประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน น่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากการที่แต่ละกลุ่มก็เข้าใจในบทบาทของกันและกันได้คืออยู่แล้ว ประกอบกับผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้สอนมีความเคารพและให้เกียรติแก่ผู้สอนซึ่งเป็นลักษณะสำคัญอันหนึ่งที่ผู้บริหารจะพึงกระทำดังที่ ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2519 : 213) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่ดีควรมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้สอน รู้จักเคารพให้เกียรติและไว้วางใจในผู้สอน ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาจึงทำให้บุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บริบูรณ์ สุทธสุภา (บริบูรณ์ สุทธสุภา 2518 : 33 - 34) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน

5. การที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ด้านบุคลิกที่ทางแตกต่างกันน่าจะมีผลมาจากการคาดหวังในคุณลักษณะของผู้สอนแตกต่างกันอาจ เป็นเพราะผู้สอนอาจ มีความรู้สำนึกในความรับผิดชอบของความเป็นครูที่จะพึงมีต่อสังคมสูง ด้วยเหตุผลที่ว่า ครูเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม เพราะฉะนั้นผู้สอนจึงคาดคิดว่าตนเองจะสอนผู้ใหญ่ในคราวจะต้องมีคุณลักษณะด้านบุคลิกที่ทาง ด้วยเหตุผลนี้จึงน่าจะทำให้ความคิดเห็นของบุคคลสองกลุ่มนี้แตกต่างกันได้

ส่วนการที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านบุคลิกที่ทางไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่า บุคคลสองกลุ่มนี้ต่างก็อยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีค่านิยมอันเดียวกัน กล่าวคือสังคมไทยนิยมยกย่องครูว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและให้คำแนะนำปรึกษาแก่คนทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ครูยังเป็นบุคคลที่ควรแก่การเคารพนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ฉะนั้นการที่ครูจะต้องมีบุคลิกที่ทางดีจึงเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังและต้องการ เมื่อเป็นเช่นนี้การที่ผู้เรียน และผู้บริหารได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและยึดถือค่านิยมคู่เดียวกันกับสังคมนั้นจึงน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลสองกลุ่มนี้

มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้สอนในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศา งามละเมียด (พงศา งามละเมียด 2518 : 36) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนและ ครูใหญ่มีความต้องการในคุณลักษณะหรือบทบาทของผู้สอนด้านบุคลิกท่าทางและอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้เรียนและบุคคลในสังคมนั้นมักจะจำแนบอย่างที่เราแสดงออกทางบุคลิกท่าทางของผู้สอนเป็นสำคัญ ฉะนั้นการที่ผู้สอนมีบุคลิกท่าทางที่ดีจึงเป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลทุกกลุ่มในสังคม

ส่วนการที่ผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนคติคุณลักษณะของผู้สอนด้านบุคลิกท่าทางไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะผู้สอนและผู้บริหารต่างก็มีอาชีพเป็นครูด้วยกันจึงมีจิตสำนึกที่สอดคล้องกันว่าผู้สอนเป็นบุคคลที่ให้ความรู้หรือให้คำแนะนำปรึกษาแก่ศิษย์และคนทั่ว ๆ ไปในสังคม ฉะนั้นการที่ผู้สอนมีบุคลิกท่าทางที่ดีจึงน่าจะ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ เนาวบุตร (ประยงค์ เนาวบุตร 2525 : 66 - 67) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารกับผู้สอนมีทัศนคติคุณลักษณะของผู้สอนด้านบุคลิกท่าทางไม่แตกต่างกัน

6. การที่ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนคติคุณลักษณะของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่าผู้สอนมีความคาดหวังหรือต้องการให้ครูมีคุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรมอยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้เรียน ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าสังคมให้การยกย่องครูว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีและมีคุณธรรมสูงควรแก่การเคารพนับถือ จากเหตุผลดังกล่าวมาน่าจะเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการที่ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลสองกลุ่มนี้คาดหวังแตกต่างกัน แต่ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ประโยชน์ จันทรโชติ (ประโยชน์ จันทรโชติ 2520 : 46) ที่พบว่า กลุ่มนักเรียนกับกลุ่มครูมีทัศนคติคุณลักษณะของผู้สอนด้านนี้ไม่แตกต่างกัน เหตุที่ขัดแย้งกันอาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่นี้เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งตามปกติแล้วผู้ใหญ่ย่อมจะมีประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างจากเด็กตั้งแต่ที่ พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ ได้กล่าวว่าผู้ใหญ่มีความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ที่แตกต่างจากเด็ก ฉะนั้นความคิดเห็นจึงน่าจะแตกต่างกันได้ (พิมพ์พรณ เทพสุเมธานนท์ ม.ป.ป. : 29)

ส่วนการที่ผู้สอนกับผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้สอนมีความรู้สำนึกในความรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู และต้องการให้ผู้สอนมีคุณลักษณะด้านนี้สูงกว่าผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนได้ดีว่า ผู้สอนนั้นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและให้คำแนะนำปรึกษาแก่คนทั่วไปในสังคม และนอกจากนี้ครูยังเป็นแบบอย่างที่ดีที่สังคมคาดหวังไว้สูง ฉะนั้นการที่ครูจะต้องมีคุณลักษณะด้านนี้จึงมีความจำเป็นมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ส่วนการที่ผู้เรียนและผู้บริหารมีทัศนคติต่อคุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรมของผู้สอนไม่แตกต่างกันอาจจะเป็นเพราะบุคคลสองกลุ่มนี้มีความคิดเห็นคล้ายตามความคาดหวังของสังคม กล่าวคือ สังคมโดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามชนบทมักจะให้เกียรติและยกย่องครูว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีและเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมก่อนที่จะมาเป็นครูสอน ดังที่ ซิมป์สัน (Simpson. 1972 : 210 - 211) ได้กล่าวว่า ครูสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสอนผู้ใหญ่และต้องเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติดี และผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนมาก่อน เมื่อสังคมมีความคาดหวังและต้องการเช่นนี้ในฐานะที่ผู้เรียนและผู้บริหารก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงมีความคิดเห็นสอดคล้องกันดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การคัดเลือกบุคลากรที่จะทำการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ควรที่จะพิจารณาคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ซึ่งเรียงตามลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านความประพฤติและคุณธรรม
- 1.2 ด้านบุคลิกท่าทาง
- 1.3 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านความเป็นประชาธิปไตย
- 1.5 ด้านมนุษยสัมพันธ์

อนึ่งการที่จะทำการฝึกอบรมบุคลากรผู้ที่จะมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกโรงเรียนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะเลือกสรรนำเอาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วไปประยุกต์ใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในการฝึกอบรม

2. จากการวิจัยปรากฏให้เห็นได้ชัดว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันในคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ทุกด้าน จึงเป็นข้อสังเกตที่ควรคำนึงว่า ผู้สอนควรมีการปรับปรุงคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ของตนเองให้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพในการทำงานและลดความขัดแย้งระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้มีความเข้าใจอันดีและสอดคล้องต่อกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

1. การศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ค เสร็จ ระดับที่ 3 - 4 และขยายขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้นโดยศึกษาเป็นภาคหรือทั่วทั้งประเทศ เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น

2. ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามความคิดเห็นของประชาชนแต่ละจังหวัด เพื่อจะได้นำข้อมูลนั้นมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ละจังหวัดไป

3. ควรจะได้มีการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ทุกระดับชั้น เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานโดยทั่วกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา ฉวีวรรณกุล การเปรียบเทียบปัญหาด้านการเรียนและการสอนโปรแกรมการศึกษา
ผู้ใหญ่สายสัมพันธ์กับนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ในโรงงาน ปรินญาณิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521, 172 หน้า อัดสำเนา
เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ แนวความคิดพื้นฐานการศึกษานอกระบบ อมรการพิมพ์ 2521,
220 หน้า
- ชนะ เพชรรัตน์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ตามหลักสูตรการ
ศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 โดยใช้กระบวนการสอนต่างกัน ปรินญาณิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2526, 69 หน้า อัดสำเนา
ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และ ปรียานุช จริยวิทยานนท์ จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ อีสานการพิมพ์
2526, 174 หน้า
- ธัญญาวดี ทักพฤษณ์ ครุกับความเข้าใจและการรับรู้จุดประสงค์ของโครงการการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จ ปรินญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยศิลปากร
2522, 83 หน้า อัดสำเนา
- นันทนา ยันศิริ ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่
และเกณฑ์มาตรฐานของครูประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2519, 69 หน้า อัดสำเนา
- บ้านสมเด็จเจ้าพระยา, วิทยาลัยครู ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โรงพิมพ์สามมิตร
2518, 127 หน้า
- บริบูรณ์ สุทธสุภา เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของเขตการศึกษา 8
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 58 หน้า
อัดสำเนา
- เบญจพร ใช้เทียมศิลป์ บทบาทที่คาดหวังและปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และ
นักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2526, 240 หน้า อัดสำเนา

- ปฐม นิคมานนท์ การศึกษานอกระบบโรงเรียน อักษรบัณฑิต 2522, 139 หน้า
- ประยงค์ เนาวบุตร คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชนตามทัศนะของผู้บริหาร
การศึกษา ครู และประชาชน ในจังหวัดร้อยเอ็ด ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
- ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2525, 118 หน้า อัดสำเนา
- ประโยชน์ จันทรโชติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2520, 115 หน้า อัดสำเนา
- พงศา งามละเมียด การศึกษาความขัดแย้งด้านบทบาทของครูใหญ่ ครู และนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
- ประสานมิตร 2518, 75 หน้า อัดสำเนา
- พุทธชาติ ราชปรีชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน โอเดียนสโตร์ 2524, 236 หน้า
- พนัส หันนาคินทร์ การบริหารบุคลากรในโรงเรียน โรงพิมพ์พิมพ์เณศ 2526, 300 หน้า
- พิมพ์พรธ เทพสุเมธานนท์ การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง กิจจันทร์การพิมพ์
- ม.ป.ป. 140 หน้า
- พระเทพรัตนราชสุภาสยามบรมราชกุมารี, สมเด็จ พระราชนิพนธ์บางเรื่อง พระราชทาน
- พระราชานุญาตให้อัญเชิญพิมพ์เป็นอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายคินดา สิงห์รัตน
- 25 ตุลาคม 2525 โรงพิมพ์พระจันทร์ 2525, 60 หน้า
- ภิญโญ สาร หลักบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- มัลลมา ปิยะมาตา การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปรินญาณิพนธ์
- กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2511, 133 หน้า อัดสำเนา
- มนัส ภาคภูมิ พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนของครู
ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ
- ประสานมิตร 2520, 77 หน้า อัดสำเนา
- โมหัมหมัด อับดุลการเคร์ การศึกษาผู้ใหญ่เปรียบเทียบสหรัฐอเมริกา - ไทย อักษรบัณฑิต
- 2520, 45 หน้า
- จิตวิทยาและเทคนิคการสอนการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- อักษรบัณฑิต ม.ป.ป., 88 หน้า

- โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์ และสมจิตร สร้อยสุรียา คู่มือปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน อักษรบัณฑิต 2525, 211 หน้า
- รังสรรค์ สลับแสง ทัศนคติของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อครูสอนการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรินญาภิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2527, 84 หน้า อัดสำเนา
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 ทวีก-
การพิมพ์ 2524, 257 หน้า
- ล้อม ไชยศร คุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2510 วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510,
 57 หน้า อัดสำเนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3
 โรงพิมพ์เจริญผล 2524, 153 หน้า
- วิระชัย มีชอบธรรม การพัฒนาการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จในประเทศไทย ปรินญาภิพนธ์
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยศิลปากร 2519, 152 หน้า อัดสำเนา
การศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ อักษรบัณฑิต 2520, 134 หน้า
- ศึกษานอกโรงเรียน, กรม คู่มือการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3 - 4 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์
 2526, 246 หน้า
- สุกร ศรีแสน การศึกษานอกโรงเรียน ประสานการพิมพ์ 2521, 272 หน้า
- สุชาติ ผุคผ่อง พฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบของครูผู้สอนการ
ศึกษานอกระบบแบบเบ็ดเสร็จ ปรินญาภิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2520, 99 หน้า อัดสำเนา
- สุนทร โคตรบรรเทา การศึกษานอกระบบโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 5 อักษรสยามการพิมพ์
 2524, 123 หน้า

- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2524, 433 หน้า
- สมบุรณ์ ศาลยาชีวิต จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ อีสานการพิมพ์ 2526, 37 หน้า
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ พิมพ์ครั้งที่ 2 ทิพย์อักษรการพิมพ์ 2524, 79 หน้า
- อุทม เขยแก้ววงศ์ ความรู้เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์เจริญธรรม 2523, 206 หน้า
- อดีตศักดิ์ ศรีภูมื่น การศึกษานอกภาคการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ มหามบัณฑิต ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปกร 2520, 122 หน้า
- อุ้นดา นพคุณ การเรียนรู้การสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพมหานคร 2527, 210 หน้า
- _____ การศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงพิมพ์เจริญผล 2523, 207 หน้า
- อเนกกุล กรีนสง จิตวิทยาการศึกษา โรงพิมพ์พิมพ์เนศ 2520, 168 หน้า
- Best John W. Research in Education 3rd. ed., Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice Hall. 1977. 289 p.
- Cass, Angelica W. and Arthur P. Crabtree. Noble and Noble, New York, Publisher, Inc., 1956. 274 p.
- Edwards, Allen L. Statistical Methods for Behavioral Sciences. New York, Rinehart. 1954. 542 p.
- Ferguson, George A. Statistical Methods for Behavioral Sciences. 4th ed., New York, McGraw - Hill, 1976. 520 p.
- Grotelueschen, Arden D. and others. Evaluation in Adult Basic Education, How and Why. Illinois, The Interstate Printer's Publishers, Inc., 1973. 274 p.
- Hearld, James E. and Samuel A. Moore. The Teacher and Administrative Relationship in School System. New York, The Macmillan Company, 1968. 342 p.

- Kidd, J.R. How Adult Learn. New York, Association Press, 1973. 318 p.
- Knowles, Malcolm, S. The Modern Practice of Adult Education. New York, Association Press, 1970. 348 p.
- The Adult Education Movements in the United States.
New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1962. p. IV
- Karch, Robert R. and E.C. Estrabrook. 250 Teaching Techniques. Milwaukee, The Bruce Publishing Company, 1956. 131 p.
- Leeds, C.H. "A Scale for Measuring Teacher Pupil Attitudes and Teacher Pupil Report," Psychological Monograme. 6 : 61 June 1950.
- Myers, Roger A. "Faculty Perception of Student Success in Teacher Education," Journal of Educational Psychology. 5 : 235 - 239 August, 1960.
- Simpson, J.A. Today and Tomorrow in European Adult Education Paris, Council of Europe Strasbourg, 1972. 223 p.
- Troyer, Maurice E. Evaluation in Teacher Education. Washington D.C. American Council on Education, 1944. 146 p.

การพิจารณา

ภาคผนวก ก

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง 5 ด้าน
แบบสอบถาม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้ง

5 ด้าน

คุณลักษณะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน

1. มีความรู้ในวิชาที่สอนหรือเรื่องที่สอน
2. วางแผนการสอนอย่างมีระบบ
3. สอนให้ผู้ใหญ่คิดเป็นและปฏิบัติได้
4. ใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม
5. มีการเตรียมการสอนอย่างดี
6. มีการทดสอบและติดตามผลการสอนทุกบททุกตอน
7. มีวิธีที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
8. เข้าใจในจิตวิทยาผู้ใหญ่ไม่คิดว่าผู้ใหญ่คือเด็กที่โตแล้ว
9. มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
10. รู้จักยืดหยุ่นเวลาไม่เคร่งครัดในระเบียบวินัยจนเกินไป

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

1. พยายามเรียนรู้นิสัยบุคลิกภาพและลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน
2. มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน
3. ติดตามไปติดตามทุกข์สุขของผู้เรียนเสมอ
4. ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อและอำนวยความสะดวก
5. เป็นที่ปรึกษาผู้แนะนำและเป็นเพื่อนของผู้เรียนได้
6. มองบุคคลอื่นและผู้ร่วมงานในแง่ดี
7. สามารถทำชื่อของผู้เรียนได้
8. ไม่เห็นแก่ตัวและไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน
9. ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว
10. ช่วยเหลือและให้ความสนใจ นักศึกษาผู้ใหญ่

คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย

1. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ
2. ยอมรับในความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. มีความเลื่อมใสในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
4. เป็นผู้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. เต็มใจปฏิบัติตามมติของส่วนรวม
6. มีจิตใจ เป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ เคารพกติกาของกลุ่ม
7. ให้ผู้เรียนได้ร่วมตั้งกฎระเบียบของห้องเรียนหรือโรงเรียน
8. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
9. มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนและกฎหมาย
10. มีความอยากเรียนรู้กับผู้อื่นไม่ถือตัวว่าคนรู้ทุกอย่าง

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

1. มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงว่องไว
2. มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี
3. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
4. ควบคุมอารมณ์ของตนได้
5. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. วางตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชน
7. เป็นคนมีอารมณ์ขันสนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้มอยู่เสมอ
8. มีความมานะอดทน
9. พุศคาณะฉานฟังซัดเจนและเข้าใจง่าย
10. แต่งกายสะอาดเรียบร้อยถูกกาลเทศะ

คุณลักษณะด้านความประพฤติและคุณธรรม

1. มีความเมตตาต่อคนทั่วไป
2. มีความจริงใจและมีสัจจะ
3. ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี
4. มีน้ำใจต่อคนทั่วไป
5. มีความประพฤติเรียบร้อย สุภาพอ่อนโยนเป็นตัวอย่างได้
6. เป็นผู้รู้จักเสียสละ
7. ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์
8. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
9. เป็นผู้มีความยุติธรรมปราศจากความลำเอียง
10. ไม่สับสนลัทธิหรือศาสนาอื่น

แบบสอบถาม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4
ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุตรดิตถ์

คำชี้แจง 1. ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง
เกี่ยวกับตัวท่าน

- 1.1 ท่านตอบในฐานะ ผู้เรียน
 ผู้สอน
 ครูใหญ่

2. ข้อความต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 - 4 ขอให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ แล้วเขียนเครื่องหมาย
✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความคิดเห็นของท่านดังต่อไปนี้

2.1 เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทุกประการให้เขียนเครื่องหมาย ✓
ตรงช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.2 เมื่อท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นเพียงน้อยกว่าข้อ 2.1 ให้เขียน
เครื่องหมาย ✓ ตรงช่องเห็นด้วย

2.3 เมื่อท่านเกิดความรู้สึกกำกวมระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยหรือเกิด
ความลังเลไม่แน่ใจว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ตามข้อความนั้นให้เขียนเครื่องหมาย ✓
ตรงช่องยังไม่แน่ใจ

2.4 เมื่อท่านรู้สึกไม่เห็นด้วยหรือเกิดความรู้สึกขัดแย้งกับข้อความนั้นให้
เขียนเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องไม่เห็นด้วย

2.5 เมื่อท่านเกิดความรู้สึกขัดแย้งไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นอย่างมากให้
เขียนเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่างการทอนแบบสอบถาม

เมื่อท่านอ่านและพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วท่านมีความคิดเห็นอย่างไรให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความคิดเห็นซ้ายข้อความที่มีอยู่ในด้านขวามือดังตัวอย่าง

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0 วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ		✓			
00 สอนวิชาชีพที่ชุมชนต้องการได้			✓		
000 มีการทดสอบและติดตามผลงานการสอนทุกบททุกตอน					✓
ฯลฯ					

ข้อ 0 หมายความว่า ท่านเห็นด้วยกับการที่จะให้ผู้สอนนั้นมีการวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ

ข้อ 00 หมายความว่าท่านเกิดความสงสัยไม่แน่ใจว่าครูทุกคนจำเป็นต้องสอนวิชาชีพที่ชุมชนต้องการได้ทุกคนหรือไม่

ข้อ 000 หมายความว่า ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่จะให้ผู้สอนมีการทดสอบและติดตามการสอนทุกบททุกตอน

ต่อไปนี้โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน ขอให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจและกรุณาตอบ

ให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. มีความรู้ในวิชาที่สอนหรือเรื่อง ที่สอน					
2. วางแผนการสอนอย่างมีระบบ					
3. สอนให้ผู้ใหญ่คิดเป็นและปฏิบัติได้					
4. ใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอน ได้อย่างเหมาะสม					
5. มีการเตรียมการสอนอย่างดี					
6. มีการทดสอบและติดตามผล การสอนทุกบททุกตอน					
7. มีวิธีที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอน					
8. เข้าใจในลัทธิวิชาผู้ใหญ่ไม่คิดว่า ผู้ใหญ่คือเด็กที่โตแล้ว					
9. มีความรู้ในเรื่องหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่					
10. รู้จักยืดหยุ่นเวลาไม่เคร่งครัด ในระเบียบวินัยจนเกินไป					
11. พยายามเรียนรู้สับุคลักษณะและ ลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
12. มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
13. ติดตามไต่ถามทุกข์สุขของ ผู้เรียนเสมอ					
14. ให้การต้อนรับผู้มาติดต่อและ อำนวยความสะดวก					
15. เป็นที่ปรึกษาผู้แนะนำและเป็น เพื่อนของผู้เรียนได้					
16. มองบุคคลอื่นและผู้ร่วมงานใน แง่ดี					
17. สามารถจำชื่อของผู้เรียนได้					
18. ไม่เห็นแก่ตัวและไม่เอาเปรียบ เพื่อนร่วมงาน					
19. ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งใน หน้าที่ราชการและส่วนตัว					
20. ช่วยเหลือและให้ความสนใจ นักศึกษาผู้ใหญ่					
21. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ					
22. ยอมรับในความรู้และประสบการณ์ ของผู้เรียน					
23. มีความเลื่อมใสในระบอบการ ปกครองแบบประชาธิปไตย					
24. เป็นผู้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา					
25. เต็มใจปฏิบัติตามมติของ ส่วนรวม					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
26. มีจิตใจ เป็นนักกีฬาผู้ชนะ เคารพกติกาของกลุ่ม					
27. ใ้ให้ผู้เรียนได้ร่วมตั้งกฎระเบียบ ของห้องเรียนหรือโรงเรียน					
28. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					
29. มีระเบียบวินัยปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนและกฎหมาย					
30. มีความอยากเรียนรู้กับผู้อื่น ไม่ถือตัวว่าตนรู้ทุกอย่าง					
31. มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ว่องไว					
32. มีสุขภาพกายสมบูรณ์และสุขภาพ จิตดี					
33. มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะ หน้าได้					
34. ควบคุมอารมณ์ของตนได้					
35. มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
36. วางตัวให้เหมาะสมกับสภาพ แวดล้อมในชุมชน					
37. เป็นคนอารมณ์ขันสนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้มอยู่เสมอ					
38. มีความมานะอดทน					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
39. พุทฺธลักษณะงามทั้งซัดเจมและ เข้าใจง่าย					
40. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกกาละเทศะ					
41. มีความเมตตาคือคนทั่วไป					
42. มีความจริงใจและมีสัจจะ					
43. ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี					
44. มีน้ำใจต่อคนทั่วไป					
45. มีความประพฤติเรียบร้อย สุภาพ อ่อนโยนเป็นตัวอย่างได้					
46. เป็นผู้รู้จักเสียสละ					
47. ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์					
48. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมาก กว่าประโยชน์ส่วนตัว					
49. เป็นผู้มีความยุติธรรมปราศจาก ความลำเอียง					
50. ไม่ศรัทธาลัทธิหรือศาสนาอื่น					

ถ้าท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมโปรดเขียนลงในช่องว่างต่อไปนี้

ภาคผนวก ข

หนังสือ อภบัณฑิตวิทยาลัย เรื่องขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเชิญให้เป็นผู้ตรวจสอบแบบสอบถาม

หนังสือ อภบัณฑิตวิทยาลัยถึงครุใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่

หนังสือ อภนิสิตถึงผู้ทอนแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ที่ ทม 1007/229

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

16 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง ขอบขออนุญาต

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสำราญ คำพรม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญาโท เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่
3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในสังกัดอุดรธานี

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร. เสาวนีย์ เสนาสุ ประธาน

ผศ. ลัดดาวัลย์ หวังพานิช กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอขออนุญาต คือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม
เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ
ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางวชิรญา บัวศรี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 39 19864

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเชิญให้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม

1. ดร. สมประสงค์ วิทย์เกียรติ หัวหน้างานพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน ส่วนภูมิภาค กรมการศึกษาออกโรงเรียน
2. ดร. ประสาน ปิ่นกุ่มกীর หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองแผนงาน และวิจัย กรมการศึกษาออกโรงเรียน
3. ดร. ชูเกียรติ สีสุวรรณ ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษาออกโรงเรียน
4. ดร. สุมาลี สังข์ศรี ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษาออกโรงเรียน
5. ดร. ทวี นาคบุตร หน่วยงานนิเทศ กรมการศึกษาออกโรงเรียน
6. อาจารย์ อรุณรักษ์ พ่วงผล กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน กรมการศึกษาออกโรงเรียน
7. อาจารย์ สมพงษ์ พยุงกิจ หน่วยงานนิเทศ กรมการศึกษาออกโรงเรียน
8. อาจารย์ สมคิด พรหมจ้อย ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษาออกโรงเรียน
9. อาจารย์ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ ฝ่ายวิชาการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ภาคใต้ (จังหวัดสงขลา)
10. อาจารย์ สมปอง ภูวรางกูร ศึกษาานิเทศก์ 5 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.)

ที่ ทม 1007/1273

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

30 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง ขออนุญาตเกราษ

เรียน ครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายสำราญ คำพรม เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้มีความประสงค์ มาติดต่อ เพื่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นควา เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์ เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่
3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ในจังหวัดอุตรดิตถ์

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร. เสาวนีย์ เสนาสุ ประธาน

ผศ. ลัดดาวัลย์ หวังพานิช กรรมการ

สิ่งที่บัณฑิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่ให้อำนวย
ความสะดวกแก่ผู้วิจัยที่จะออกไปส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร ในสถาน
ศึกษาผู้ใหญ่แห่งนั้น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่อนิสิตผู้ี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางวชิรญา บัวศรี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 39 19864

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

30 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน นักศึกษา ครู และครูใหญ่ในโรงเรียนผู้ใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

ด้วยผม นายสำราญ คำพรม กำลังทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุดรธานี" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท ผมต้องการจะทราบความคิดเห็นของท่านที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ดังได้เขียนไว้ในแบบสอบถามที่แนบมานี้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของท่านในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาผู้ใหญ่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านเองและการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในโอกาสต่อไป

อนึ่งการตอบแบบสอบถามของท่านในครั้งนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะปกปิดไว้เป็นความลับ และในการตอบแบบสอบถามก็ท่านไม่จำเป็นต้องเขียนชื่อและนามสกุลของท่านลงไปแต่อย่างใด

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อ และพร้อมกันนี้ผมขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสำราญ คำพรม)

นักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติผู้วิจัย

นายสำราญ คำพรม เกิดวันที่ 10 พฤศจิกายน 2494 ณ บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าแพ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นบุตร นายมูล นางต่อม คำพรม ภูมิลำเนาปัจจุบัน 86/1 หมู่ที่ 3 ตำบลหาดสำ อำเภوتاปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ 53 150

การศึกษา

- 2505 จบชั้น ป.4 จากโรงเรียนบ้านห้วยต้า (ในขณะที่เป็นนักเรียนได้รับเลือก, ตั้งให้เป็นหัวหน้าใหญ่ของโรงเรียน)
- 2509 สอบได้นักธรรมชั้นตรี (นธ. ตรี)
- 25 10 สอบได้นักธรรมชั้นโท (นธ. โท)
- 25 11 สอบได้นักธรรมชั้นเอก (นธ. เอก)
- 25 11 สอบได้ ป.7 เทียบเท่า (สมัครสอบเทียบได้ไปรับรองวุฒิ ป.7) จากกระทรวงศึกษาธิการ
- 25 15 จบการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 4 (มศ. 3) จากโรงเรียนผู้ใหญ่เมืองปราชญ์บุรี
- 25 17 สอบได้ พ.กศ (ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการศึกษา) จากสนามสอบกลาง กระทรวงศึกษาธิการ
- 25 19 สอบได้ พ.ม. (ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม) จากสนามสอบกลาง กระทรวงศึกษาธิการ
- 25 19 จบ A.U.A. จากสถาบันสอนภาษา - สมาคมศิษย์เก่าสหรัฐอเมริกา (A.U.A. Language Center)
- 2523 จบ ค.บ. (ครุศาสตร์บัณฑิต) ภาคปกติ รุ่นที่ 1 วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทประวัติศาสตร์ จากวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์
- 2528 จบ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต) วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่นที่ 3 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การปฏิบัติงาน

- 25 12 เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดท่าถนน อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
- 25 15 เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมวัดหัวขารวมมิการวม อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี
- 25 18 เป็นครูสอนโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย วัดบุญวาทย์วิหาร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- 25 19 เป็นครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
- 2523 รักษาการแทนครูใหญ่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
- 2523 เป็นเลขานุการสภาตำบล ตำบลท่าแฝก อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
- 2523 เป็นคณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอท่าปลา (ตัวแทนครูกลุ่มราช-ประชานุเคราะห์ 16) อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
- 2525 เป็นครูโรงเรียนน้อมสร้างตนเองลำน้ำน่านสงเคราะห์ 6 อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4
ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุตรดิตถ์

บทคัดย่อ
ของ
สำราญ คำพรม

๑

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2528

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ตามทัศนะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร คุณลักษณะที่
นำมาศึกษาค้นคว้านี้ประกอบด้วยห้าด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ด้าน
มนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นประชาธิปไตย ด้านบุคลิกภาพและด้านความประพฤติและคุณธรรม
ได้นำมาเปรียบเทียบกันระหว่างบุคคลทั้งสามกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ประกอบด้วยผู้เรียน 226 คน ผู้สอน 47 คน
และผู้บริหาร 10 คน รวม 283 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น จากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิด
ทำการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 จำนวน 19 โรงเรียนในจังหวัด
อุตรดิตถ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าห้าตัว เลือกที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นได้ค่าความเชื่อมั่น .890 สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับเกณฑ์ของเบสท์
(Best) เมื่อศึกษาในแง่ของการเปรียบเทียบพบว่า ผู้เรียนกับผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทั้งห้าด้านแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้สอนด้านความประพฤติและคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนผู้เรียนกับ
ผู้บริหารที่มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนทั้งห้าด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยัง
พบว่า ผู้สอนกับผู้บริหารมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนด้านความรู้ในการจัดการ
เรียนการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นประชาธิปไตย และด้านบุคลิกภาพไม่
แตกต่างกัน

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF ADULT FUNCTIONAL
LEVELS 3 - 4 TEACHERS AS PERCEIVED BY STUDENTS,
TEACHERS, AND ADMINISTRATORS IN
CHANGWAT UTTARADIT

AN ABSTRACT

BY

SAMRAN KAMPROM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1885

The purpose of this research was to study the desirable characteristics of Adult Functional Education Levels 3 - 4 teachers as perceived by students, teachers, and administrators. Five aspects of characteristic including instructional knowledge, human-relations, democratization, personality, and conduct and ethics were compared among the three groups.

The sample in this study comprised of 226 students 47 teachers, and 10 administrators, totaling 283. Collected using stratified random sampling technique from 19 schools that offered Levels 3 - 4 of Adult Functional Education classes. The instrument used in this research was a five point-rating scale questionnaire constructed by the researcher, Yielding the reliability of .890. Mean, standard deviation, F - test, and post - hoc comparision using S - Method were used in data analysis

The findings showed that the students, teachers and administrators rated the desirable characteristics of Adult Functional Education Levels 3 - 4 Teachers high according to Best Criterion. The students and teachers viewed the desirable characteristics of Adult Functional Education Levels 3 - 4 teachers in all five aspects were differently, significant at the .01 level. Teachers and administrators viewed the desirable characteristics of teachers in the aspect of conduct and ethics significantly different at the .05 level. However, the students and administrators did not view all five aspects of characteristics of teachers differently. Also it was found that teachers and administrators did not view the

desirable characteristics of teachers differently in the aspects of instructional knowledge, human relations, democratization, and personality.